

PINARBAŞI

KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT DERGİSİ

Haziran 2024 - Sayı 3

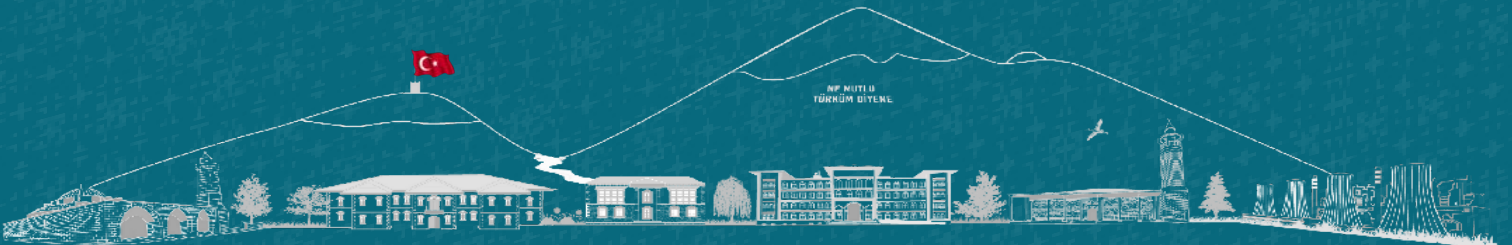
Ali AKBAŞ
Dr. Mehmet GÜNEŞ
Dr. Halil ATILGAN
Talat ÜLKER
Mustafa KÖK

Akif DUT
Yasin MORTAŞ
Yunus KARA
Recep ŞEN
Mehmet GÖZÜKARA

Âlimî- Halûk TANRIVERDİ
Durdu GÜNEŞ
Abdulahkim EREN
Tacettin ÇETİN

Necmettin ÖZEL
İsmail OKUTAN
Kirman RÜSTEMLİ
Hüseyin ÇOLAK

Merve MERT
M. Nihat MALKOÇ
Hikmet ELİTAŞ
Ömer Faruk GÜLLÜ

ELBİSTAN
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

PINARBAŞI
Kültür Sanat Edebiyat Dergisi

YAYIN YÖNETMENİ
Fatih ÇETİN

KOORDİNATÖR
Fatma DOĞUÇ

EDİTÖR
Yakup GÜMÜŞ

YAYIN KURULU
Ali AKBAŞ
Adem KONAN
Mehmet GÖZÜKARA
Necip OLGUN
Mevlüt Ahmet ARSLAN

SON OKUMA
Akif DUT

TASARIM
Tayfun ATMACA

BASIN YAYIN
Bünyamin ÖZDEMİR
H. Mehmet YILMAZ
İsmail BAYAZIT
Yahya ACER

TEKNİK SORUMLU
Mesut ERDEN
Ömer EREN
Özcan GÖKÇEK
Harun KANDİL
İlyas YALÇIN
Çağlar KARA
Hüseyin DAŞGIN
Sami SÜRÜCÜ

İLETİŞİM

Köprübaşı Mh. Ceyhan Cami Sk.
Elbistan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Elbistan/Kahramanmaraş
pinarbasidergisi@gmail.com
1. Yıl. 3. Sayı. Haziran 2024
ISSN 3023-6886

BASKI YERİ
Berikan Ofset Matbaası
Ergazi Mh. Gersan Sanayi Sitesi
2306. Sk. No:70
Yenimahalle Ankara
Tel: 0312 232 6218

İÇİNDEKİLER

Fatih ÇETİN-Sunuş.....	01
Ali AKBAŞ-Harran Gökleri	02
Dr. Mehmet GÜNEŞ-Aşkın Destanını Yazan "Söz Mülkünün Sultanı" Olan Son Serdengeçti-Abdurrahim KARAKOÇ	03
Dr. Halil ATILGAN-Aşk ve Seveda Türküleri Üstüne	06
Talat ÜLKER-Seyrümde Bir Şehre Vardum.....	09
Mustafa KÖK (Cezir Turhan)-Acaba	12
Akif DUT-Komser.....	13
Yasin MORTAŞ-Yıllankavi	14
Yunus KARA-Aşk Sıfırdır	15
Recep ŞEN-Efkâr.....	16
Mehmet GÖZÜKARA-Hepimizin Derdi Çok, Derdi çok Hepimizin.....	17
Âlimi - Prof. Dr. Halûk TANRIVERDİ-Ozan Mizani, Hayatı, Edebi Eserleri ve Sohbet.....	20
Durdu GÜNEŞ- Huzurun Bir Yolu da Haline Münasip Bir Hayat Yaşamak...22	
Abdulkahim EREN-Yüzbinler İçinde Yalnızlık.....	23
Havayi Abdal (Tacettin ÇETİN)-İstiyorum.....	24
Necmettin ÖZEL-Sur ve Kandil	25
İsmail OKUTAN-Boş Mezar	27
Kirman RÜSTEMLİ-Urmu Gölü'ne Aid Hoyratlar.....	27
Hüseyin ÇOLAK-Uçurumdaki Çiçek	28
Merve MERT-Değmesin Ölüm Korkusu Çocuklara	29
M. Nihat MALKOÇ-Elbistan Şehrengizi	30
Hikmet ELİTAŞ-Yunus'a Götürsün	31
Ömer Faruk GÜLLÜ-Sistemin Dışına İtilen Bireyler	32

SUNUŞ

Yayım hayatına başladığı ilk günden bugüne etki alanı her geçen gün artan, paydaşlarını genişleten, kadim kültürümüzün izlerini bir nevi kayıt altına alan Pınarbaşı Dergisi'nin 3. sayısını sizlere takdim etmekten mutluluk duyuyoruz.

Tarihi, kültürel dokusu, insanı, mimarîsi, sanatı ve her an akaduran sosyal hayatıyla her şehir, kendisine bir kişilik, kimlik ve kendi gök kubbesinde yankılanan eşsiz bir ses inşa eder.

Bir şehri tanımak mı istiyorsunuz? Öyleyse her şeyden önce onun o yalnızca kendine has sesini duymayı, kokusunu almayı öğrenmeliyiz. Çünkü şehir ve insan, tarih boyunca birbirini kesintisiz bir etkileşimle inşa etmiştir. Muradımız, Pınarbaşı dergimizle bu yöndeki ihtiyacı karşılamak, kültürel aktarımı ve devamlılığı sağlamaktır.

Bizi yazın dünyasında bu yola iten tıpkı Fuzûlî'nin de söylediği gibi: "Aşk imiş her ne var âlemde / İlm bir kıyl u kâl imiş ancak" mısralarındaki kültürümüze olan aşkıdır. Edebiyatımızın büyük fikir ve düşünce insanı Cemil Meriç, "Hazin bir kaderi var dergilerin" diyor. Ona göre dergiler, "Hür tefekkürün kalesi"dir. Belki serseri ama taze ve sıcak bir tefekkür. Meriç'e göre bir neslin vasiyetnamesidir dergi, daha doğrusu mesajıdır.

Cemil Meriç üstadın mesajını net alıyor, Muharrem Ertaş üstadın "Aşk ile çalışan yorulmaz." düsturu- nu da kulağımıza küpe ediyoruz. Kültürel mirasımızı devamlılığı ve gelecek nesillerimize aktarımı için aşk ile çalışıyoruz.

Elbistanımıza ve tüm okurlarımıza muhabbetle...

Fatih ÇETİN
Elbistan Milli Eğitim Müdürü

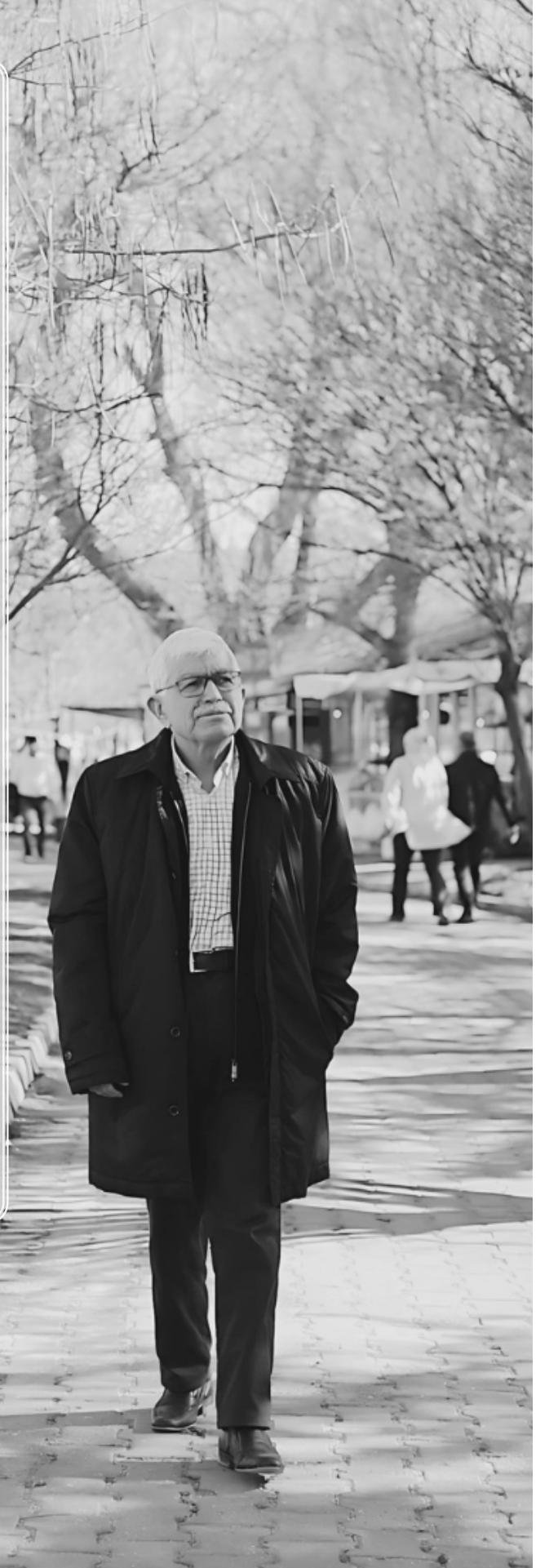

HARRAN GÖKLERİ

Yıldızlar,
İri, şehlâ gözlerdir
Geceyi gamlı kılan
Uzaktan süzerler bizi
El değmemiş terütaze tenleri
Ölmüş ergen kızlardır
Yıldızlar

Yıldızlar,
Derin, Harran göklerinin
Solmaz çiçekleri, naz çiçekleri
Her gece perîşân düşerler suya
Yıldız saya saya varır bebek uykuya
Dökülür yastığa bir mavi rüya
Onlar ki, en hazin ninniye söyler
Öper öksüz çocukların alınından
Saz benizli ecemizdir
Yıldızlar

Yıldızlar,
Bahtımız, yalnızlığımız
Leylâ, demeyegör,
Gök yankılanır
Okşar yüzünüzü bir kuş kanadı
Bu en güzel kadın adı
Havvâdan beri
Kim bilir nasıldı elleri?..
Hey eski zaman güzelleri,
Arzû, Şirin, Züleyhâ
Dilberler dilberi Meryem
Kem gözlere mahrem,
Kızlardır
Yıldızlar

AŞKIN DESTÂNINI YAZAN, “SÖZ MÜLKÜNÜN SULTANI” OLAN SON SERDENGEÇTİ-ABDURRAHİM KARAKOÇ

*Hayâtını Îlâ-yı Kelîmetullah için Nizâm-ı Âlem
Ülküsü'ne adayan;*

*îman, ihlâs, ahlâk, fazîlet, karakter, ideâlizm ve
mücâdele timsâli olan;*

*7 Haziran 2012 günü Âlem-i Cemâl'e vuslat için
Hakk'a yürüyen*

*Kible yürekli, “Gül” gönüllü, Hilâl bakışlı, Hz.
Hamza duruşlu*

*Kürşad tavırlı ve Tûran düşünceli Abdurrahim
Karakoç Ağabeyimi;*

*vefâtının 12. sene-i devriyesinde rahmet ve
Fâtihalarla yâd ediyorum.*

Şiir, fikir ve nesir dünyamızın müstesna bir ismi olan Abdurrahim Karakoç, yirminci asır Türk edebiyatının önemli ediplerinden; inanç, ideâl, kültür ve aksiyon adamlarından; üslûp sâhibi nâsirlerinden, son devir Türk şiirinin şahdamarlarından ve “dünün, bugünün ve yarının” şairlerindedir.

Gazetecilik ve yazarlık da yapan, pek çok sosyal ve siyasi faaliyetin içinde bulunan, en zor şartlarda bile mücadele bayrağını dalgalandıran ve idealizminden asla taviz vermeyen mangal yürekli bir dâvâ adamı olan Abdurrahim Karakoç; sadece şiir değil, nesirde de güçlü bir kalemdir. O; şiirde olduğu gibi fikrî yazılarında da çok ironik, çok derin ifadeler yakalamıştır. Ama Karakoç'un esas şâhikalaştığı alan, hiç şüphesiz şiirdir ve onun edebiyat dünyasındaki en önemli özelliği zirvelerden seslenen çok usta bir şair olmasıdır.

Edebiyata ideolojik bir pencereden bakmayanların ve onu yakından tanıyanların müşterek kanaati odur ki; Abdurrahim Karakoç, Türk edebiyat tarihinin yanı sıra, Türk milletinin gönül defterine de ismini altın harflerle yazdırmış olan ‘Türk şiirinin ve ideâlizminin son efsânesidir.’¹ Aynı zamanda Karakoç hem milliliğin zirvesine yükselmiş hem de lirik ve pastoral şiirlerinde evrensel seviyeyi yakalamıştır.

Bir karakter âbidesi de olan Abdurrahim Karakoç hem başı dik dağın hem de boynu bükük menekşenin hâlet-i rûhiyesiyle temâyüz etmiş “Kible” yürekli, “gül” gönüllü, “hilâl” bakışlı bir güzel insan; Allah'tan (c.c.) başka hiçbir şeyden korkmayan bir serdengeçti ve “dünyayı dünyada boşayıp giden”² muttakî bir mü'mindir.

Abdurrahim Karakoç; 80 yıllık hayâtını Hakk'a ve Türk milletine adanmış, bu yolda kalemını kınından sıyrılmış bir kılıç gibi kullanmış, yüreği vatan sevgisinin harman yeri olmuş ve Anadolu'nun bütün renklerini, çiçeklerini, dağlarını, yaylalarını, ovalarını, sevdâlarını, kavgalarını, halkımızın çektiği çileleri ve sosyal meseleleri şiirlerine taşıırken, “söz atının eyerini altınla, gümmüşle savatlamış”³ bir gönül adamıdır.

¹ Dr. Mehmet Güneş, *Gittikçe Artan Yalnızlığımız*, 518-568; Cümle Yayınları, Ankara, 2015.

² Abdurrahim Karakoç; *Bütün Şiirleri - 3, Taş Yazısı*, 111; Kadim Yayınları, Ankara, 2019.

³ Bahaeddin Karakoç

Abdurrahim Karakoç; şiirleriyle birkaç neslin yetişmesine vesile olmuş, gönüllerde “gül” kokulu bir çerağ uyandırmış, şiir vadisinde derin izler bırakmış ve pek çok şairi etkileyerek kendine has bir çığır açmış olan çok önemli bir erbâb-ı kalemdir.

Karakoç'un şiirleri, her açıdan nev'i şahsına münhasır bir üslûp ve edebî kıymete sâhiptir. Hecenin zirvesi olan Abdurrahim Karakoç; Türk halk şiirini kendi içinde yenileyerek yeni ufuklara taşımış, ona yeni bir soluk, farklı bir söyleyiş getirmiş, halk edebiyatını bâkir ifadeler, olağanüstü benzetmeler ve yepyeni imgelerle buluşturmuştur. O; dizelerindeki harf ve kelime armonilerinde çok ritmik bir müzikalite yakalamış, kâfiye ve rediflerde ise sağlam bir ses ahengi oluşturmuştur. Bu da Abdurrahim Karakoç şiirlerinin kolayca ezberlenebilir olmasını sağlamıştır.

O, halk şiirine hem gelenek damarından beslenen hem de modern bir anlayışla yarınlara seslenen kentli bir çehre ve farklı bir muhteva kazandırmıştır. Bütün bu üstün özellikler onu hiç kimseye benzemeyen bir şair yapmış ve bir tek mısraını bile duysanız; ‘Bu Abdurrahim Karakoç şiiridir.’ dedirtecek bir üslûp orijinalliğini ortaya çıkartmıştır.

Abdurrahim Karakoç'un şiirinde; Yunus'un sevgisinden, Dadaloğlu'nun tavrından, Karacoğlan'ın aşkından, Seyrânî'nin tarzından, Emrah'ın söyleyişinden, Fuzûlî'nin sesinden, Ârif Nihat'ın nefesinden, Necip Fâzıl'ın zekâsından, Neyzen'in hicvinden, Âkif'in ruhundan ve halk türkülerinin şuurundan renkler ve ışıltılar hissedilse de Karakoç'un şiirlerinin bunların hepsinin dışında kaldığını, onun kendine has bir söyleyiş ve üslûba sâhip olduğunu fark edersiniz... Bu durumun idrakinde olan Abdurrahim Karakoç, Lütfü Şehsuvaroğlu'na verdiği bir röportajda kendisini tarif ederken; “Ben ne Karacoğlan'ım ne Yunus'um ne de Fuzûlî'yim, ben benim.” demiştir.

Abdurrahim Karakoç'un şiirleri, teknik olarak son derece sağlam olduğu gibi; sembol, tasvir, kâfiye ve ifade çeşitliliği, kelime zenginliği, ironik güzellik, mana derinliği ve hikmetli söyleyiş açısından da çok özeldir. Nev'i şahsına münhasır bir üslûbun sâhibi olan Karakoç; sanat değeri çok yüksek şiirler yazmış ve edebiyat tarihimizin zirvelerini mesken tutmuştur.

Abdurrahim Karakoç'un şiirleri; coşkulu anlatımı, vurgulu ve yalın ifadelerindeki modern tasvirleri, sembollere yüklediği manalarda yatan özgün benzetmeleri, zıtlıkların ahengini ortaya koymadaki ifade gücünün derinliği, herkesin kullandığı kelimelere hiç kimsenin tasavvur edemediği anlamlar yüklemekteki mahareti ve ifadelerine çarpıcı nüanslar kazandırmadaki ustalığıyla öne çıkmaktadır. Karakoç'un şiirlerinde basit gibi görünen öyle derin ifadeler vardır ki, içine girip anlam denizinde ilerlediğinizde, nice derinliklerle karşılaşır ve “sehl-i mümteni”nin en mükemmel örneklerine şahit olursunuz. O'nun şiirlerini okuduğunuzda; suskun kal-

miş ve unutulmuş kekik kokulu nice kelimelerle tanışır, Türkçemizin nisyanına terk edilmiş bazı sözlerinin sizlere tebessüm ettiğini, can çekişen bazı kelimelerin de adeta yeniden hayat bulduğunu görürsünüz.

Abdurrahim Karakoç'un şiirlerinde; gürül gürül akan bir söyleyiş, çok güçlü bir anlatım, dolgu malzemesi olmayan mısralar, bir sülüs hat güzelliğindeki görkemli bir zarafet, çok içli bir hissiyat, özellikle lirik şiirlerinde ruhumuza bir meltem serinliği veren ve gönülleri aşka getiren muazzam bir şiiriyet vardır. O, kelimeleri bir kuyumcu titizliğiyle şiirlerine taşımış, müzikalitesi çok yüksek ses ve söz armonileri yakalamış, bunlardan derin anlamlar tedâit ettiren çok farklı tanımlamalar ortaya koymuştur. Abdurrahim Karakoç, herkesin kullandığı sıradan kelimelerden çok çarpıcı ve hiç kullanılmamış olan "Suları Islatamadım"⁴, "Akıl Karaya Vurdu"⁵, "Gök Çekimi"⁶ gibi mükemmel terkipler yapmıştır. O, şiirimize; yeni sesler, yeni söyleyişler, yeni mazmunlar, yeni tasvir ve terkipler katmış, modern ifade tarzının harika mısralarını karşımıza çıkartmış, bu da onu Türk şiirinin "Beşinci Mevsim"⁷inden⁷ seslenen çok özel bir şair yapmıştır.

Abdurrahim Karakoç'un şiirleri; halkımızın hislerine, sıkıntılarına, dertlerine, öfkelerine, özlemlerine, hasretlerine, sevdalarına, aşklarına, inançlarına ve buram buram Anadolu kokan duygularına tercüman olduğu ve insanımızın yürek yangınlarını çok sarsıcı, etkileyici ve güçlü ifadelerle dile getirdiği için çok sevilmiştir. Karakoç'un aşk ve sevdâ şiirleri gibi, gurbet ve memleket şiirleri, sosyal ve siyasi şiirleri, destani ve irfânî deyişleri de herkes tarafından çok büyük zevkle okunmuş ve dilden dile dolaşmıştır... Zaten Abdurrahim Karakoç; sevilen ve yazıları tâkip edilen bir erbâb-ı kalem olduğu gibi, şiirleri de en çok ezberlenen ve en çok bestelenen şairler arasındadır. Ayrıca Abdurrahim Karakoç'un on dört şiir ve iki nesir kitabı yayımlanmış olup, "Hasan'a Mektuplar" ve "Vur Emri" isimli kitapları; -şiir kitapları arasında- yakalanması çok güç olan, günümüz şairlerinin hiç birisine nasip olmayan, çift haneli baskı sayılarına ve elli binleri aşan adetlere ulaşmayı başarmıştır.

Karakoç'un şiirleri; halkımızın vicdanının sesi, gönül dünyamızın aşk hazinesi, irfanımızın bilge nefesi, zulme karşı kıyamın besmelesi, Anadolu'nun mertlik öfkesi ve bu toprağın isyan çığlığı olmuştur. Çünkü o; zâlîme, zulme, haksıza ve haksızlığa "muhalif" olan ve inanmadığı hiçbir şey hakkında "serd-i kelâm etmeyen" bir ediptir. O; kıvrak bir dille kaleme aldığı siyasi taşlamaları, ince ve keskin bir zekâ ürünü olan ve taşı gediğine oturtan mükemmel hicivleriyle de haklı bir ün kazanan çok büyük bir hiciv ustasıdır.

Abdurrahim Karakoç; hayat gayemiz olan İslâmiyet ile hayatımızın gerçeği olan Türklüğü baş tacı yapmış ve kalemini, kelâmını, sanatını Müslüman Türk milleti için vakfetmiştir. O'nun yüreği, "Kar koysan kor olur aşkın külüne"⁸ dedirten bir sevdâ yemini; gönül, Mekke'den İstanbul'a, Medine'den Buhara'ya, Üsküp'ten Kerküke,

4 Abdurrahim Karakoç, *Suları Islatamadım, Suları Islatamadım*, 28; Ocak Yayınları Ankara, 1983.

5 Abdurrahim Karakoç, *Akıl Karaya Vurdu, Günalp Yayınları*, Ankara 1994.

6 Abdurrahim Karakoç, *Gök Çekimi, Ocak Yayınları*, Ankara, 1997

7 Abdurrahim Karakoç, *Beşinci Mevsim, Bizim Ocak Yayınları*, Ankara, 1987.

8 Abdurrahim Karakoç, *Vur Emri, Mihriban (Aşk)*, 80; *Anda Dağ.*, Ankara, 1979.

Altaylardan Tuna'ya, Elhamrâ'dan Kudüs'e, Kafkaslardan Eritre'ye yol bulan mukaddes aşkların meskeni ve her bir mısraı Anadolu insanının sesidir. Karakoç; kalplere ve zihinlere "mıh gibi" kazınmış dizeleri ve geniş kitlelerce ezberlenmiş şiirleriyle ardında çok önemli eserler bırakmıştır. O bir dava adamı olarak, inanç ve ideallerini; şiirlerine, yazılarına ve hayatına "Hak yol İslâm yazacağız"⁹ diyerek hükümran kılmış, ülkücülüğün ne demek olduğunu şiirleri ve filleriyle ortaya koymuş ve yazdıklarıyla Türk-İslam ülküsünü birkaç neslin gönül gönderinde dalgalandırmıştır.

Abdurrahim Karakoç'un şiirleri, şairin kendi yüreğine doğru yürümesiyle işittiği aşına seslerden ve sevdâ gergefinde doyumsuz bir aşkla dokuduğu ışıklı nağmelerden oluşan bir şehriyattır. Karakoç'un şiirlerini okuduğumuzda sıkıntılarımız dağılır, gönlümüz coşar ve her bir mısraın oluşturduğu farklı bir rüzgârla yüreğimiz yelpazelenir. Söylemek isteyip de dile getiremediğimiz duygular en güzel ve en etkili ifadesini onun şiirlerinde bulur, öfkemiz, yaralı hislerimiz ve "İsyanlı Sükut"¹⁰umuz onun mısralarında dile gelir, dizelerdeki parıltılar ruhunuzu aydınlatır, ümidinizi artırır ve heyecanınızı kıyama durdurur...

Abdurrahim Karakoç; "Bir Güzel Ülkü"ye¹¹ âşık, "Anamızın ağzımızdaki ak sütü gibi"¹² olan güzel Türkçemiz gibi azîz vatanımıza, Türk ve İslâm Dünyası'na da yürekten sevdalı bir ehl-i dildir. O; bir dergiye verdiği röportajda "Allah rızâsı için siyasete girdim, Allah rızâsı için siyasetten ayrıldım." diyen, inançlarından ve dik duruşundan asla taviz vermeyen ideâlizmin son efanesidir. O aynı zamanda; "Evinin her penceresi Kible'ye açılan bir büyük şair..."¹³, "kendisini her saat musalla taşında yatarken seyreden bir gâzi-derviş"¹³ ve "gül" aşkıyla yanıp tutuşan bilge bir alperendir. Fakat bunların hepsinin üstünde ve ötesinde ancak yüzyılda bir yetişen çok büyük bir şâirdir.

Vefâtının 12. sene-i devriyesinde Üstad Abdurrahim Karakoç'u rahmet, hürmet, minnet ve hasretle yâd ederken, "Dördüncü cemreyi yüreğinde taşıyan"¹⁴ gönül dostlarına bâkî selâmlarımı, en kalbî muhabbetlerimi gönderiyorum.

Aziz hemşerimiz Abdurrahim Karakoç'u yüce Rab-bimiz rahmet ve mağfiretiyle, Efendimiz Aleyhisselâtu Vesselâm da şefkat ve şefâatiyle sarıp sarmalasin; O'nun rûhu şâd, mekânı Cennet, makâmı âlî olsun.

Ve sözün bittiği yerde İlâhî kelâm başlar:

"Küllü nefsin zâikatü'l-mevt"¹⁵

"İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn" * ¹⁶

"İnil hukmü illâ lillâh" *¹⁷

Hüve'l-bâkî * ¹⁸

9 Abdurrahim Karakoç, a.g.e., *Hak Yol İslâm Yazacağız*, 14

10 Abdurrahim Karakoç, a.g.e., *İsyanlı Sükut*, 190

11 Abdurrahim Karakoç, *Akıl Karaya Vurdu, Bir Güzel Ülkü*, 80

12 Kenan Akyüz, *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi (1860 - 1923)*, Yahyâ Kemâl Beyatlı, 732

13 Dr. Mehmet Güneş, *Gün Akşama Yaslanmadan, Hariçten Bakış, V-VI; Seba Yayınları*, Ankara, 200

14 Abdurrahim Karakoç, *Beşinci Mevsim, Beşinci Mevsim, Arka Kapak; Bizim Ocak Yayınları*, Ankara, 1987.

15 Âl-i İmrân, 3/185; Enbiyâ, 21/35; Ankebut, 29/57; * "Her nefis ölümü tadacaktır."

16 Bakara, 2/156; * "Şüphesiz biz Allah'tan geldik, dömiş yine O'nadır."

17 En 'âm, 6/57; Yusuf, 12/40, 67; * "Hüküm ancak Allâh'ındır."

18 *Ölümsüz ve ebedî olan sadece O'dur

YILLAR YAPRAK DÖKERKEN

Abdurrahim Karakoç'un azîz hâtırâsına

Mızrap hüzzamda gezer, ney efkâra dem tutar,
Ve hazan mevsiminde beni bir elem tutar.

Kıymeti bilinmeyen, nimet olsa da zaman,
Hayatın parmakları Mahşere kalem tutar.

Her nefeste mezara bir adım yaklaşırken,
Dizde derman tükenir, sevenler matem tutar.

Nefsine meyletse de bu dünyaya gelenler,
Kul, bütün günahına Settâr'î hakem tutar.

Yol vardır küfre giden her bir günah içinde,
"Sırât-ı müstakim"de beni seccadem tutar.

Elest Meclisi'ndeki "Kâlû Belâ" aşkına,
Hakk'ı tesbih ederken kirpiklerim nem tutar.

Bir türlü anlatamam yüreğimin sesini,
Ehl-i dil, "Allah!" diyen nabzımı her dem tutar.

"Lâle"nin ışığında gönül müheyyâ olur,
Aşkın derûnundaki sırrı muhteşem tutar.

İlâhî sevda ile mayalansa kalbimiz,
Seherde yanakları "Gül" kokan şebnem tutar.

Yıllar yaprak dökerken "Güneş" zevâle döner,
Hakk yolunda yolcuyu yoldaki özlem tutar.

Bir ömrü yudumlayıp, Sen'den Sana gelirken,
İnş'Allah elimizden Rasûl-i Ekrem tutar.¹⁹

¹⁹ Dr. Mehmet Güneş, *Hüzünler "Gül" Kokuyor, Yıllar Yaprak Dökerken*, 127-128; *Gönüllerde Birlik Vakfı Yayınları*, Ankara, 2016.

AŞK VE SEVDA TÜRKÜLERİ ÜSTÜNE

Halk Edebiyatımızda aşk ve sevda denilince Karacaoğlan gelir akla. O bu konuda âşıkların ustasıdır. Kendisini usta söyleyişleriyle kanıtlamış. Aşk ve sevda bayrağını hep en önde taşımış, kaptırmak için de bütün gayretini göstermiştir. Aşk ve sevdayı o öyle yalın ve sade anlatılır ki... İmrenmemek elde değildir. Türkçeyi yeni öğrenen bir kişi dahi onun demek istediğini en iyi şekilde anlar. O bazen dörtlüklerinde bülbül havalandırır. Pazarda satılması için sevdiğinin kölesi... Bazen de şahinin cırnağına düşmüş bir kuş olur.

*“Bülbül havalanmış yüksekte uçar
Has bahçe içinde gülüm var deyi
Seni seven âşık serinden geçer
Güzeller içinde yarım var deyi.”*

diyerek seven âşıkların serinden geçeceğini söyledikten sonra:

*Ben seni seviyom can ile candan
İnsan kemlik görmez sevdiği yardan
Canım esirgemem billahi senden
Götür sat pazarda kölem var deyi.*

diyerek sevdiğine olan sadakatini ortaya koyar. Bu nasıl bir sadakattir bakar mısınız? Senden canımı bile esirgemem. Bu can sana feda olsun. İstersen köle pazarına götürür, kölem var diye de satabilirsin. Nasıl bir anlatım, nasıl bir ifade... Ve nasıl bir aşk, nasıl bir sevda... Ve de türküleştirmiş Karacaoğlan dörtlükleri...

Karacaoğlan: Yüzyıllardır Anadolu'yu dalga dalga saran bir ses, dillerden düşmeyen türkü, gözlerde şavkıyan ışık, gönüllerde kabaran bir heyecan. Dağlarda uğultu, ovaların sarı başaklarında ak çiçek açan, Çukurova pamuğunda bereket, aşk ve sevda denilince akla ilk gelen isimdir Karacaoğlan.

Karacaoğlan der de ustasını örnek alan İrfani demez mi. O da der. Sevgisini o da döker dörtlüklere.

*“Salınıp gelende kimin yârisin
Gel böyle salınma göz değer sana.
Alların üstüne yeşil geyinme
Zalim düşmanlardan söz değer sana.”*

dizeleri bir Çukurova Bozlağı olarak çıkar karşımıza. Türküleştirecek bozlak olan dörtlükler yürek yakan cinsten. İkinci dörtlüğün sözleri ise daha da beter...

“Sallanıp gelen de kimin yârisin

*Böyle sallandıkça dünya malımsın
Yüceden yüceye Toros Dağı'sın
Sabahın güneşi tez değer sana.”*

Âşığın sevdiği: Yüceden yüceye Toros Dağı'dır. Sabah güneşi ilk dağları vurur. Âşık sabah güneşinin sevdiğine değmesinden rahatsızdır. Ola ki güneş sevdiğinin gül benzini soldurur.

Dörtlükler aşk yüklüdür. Sevda yüklüdür. Burcu burcu toprak kokar. Toros Dağları kokar. Yavşan kokar. Kekik kokar. Çukurova kokar. Ovanın ipil ipil eden sarı sıcaklarını serer gözler önüne. Karşı yaylaya tırmanan katar katar göçler gelir aklınıza. Sevdiğinin üstüne kol kanat germinin en açık ifadesi vardır sözlerde. Anlatım sade ve yalındır. Kır çiçekleri gibidir. Uyuklar arasındaki uyum, sevgiyi, sevişmeyi hatırlatır sizlere. Hani esen yelden, uçan kuştan kıskanırım diyen dizeler sanki bu sözlere nazire yapar.

Bozlağın her dörtlüğü ayrı bir güzellik arz eder. Sözle müzik arasındaki uyum tek vücuttur. Halkın duygusu bu dörtlüklerle, haykırıyla arşı alaya ulaşır:

*“Salınıp gelende kimin yârisin
Böyle sallandıkça dünya malımsın
Yüceden yüceye Toros Dağı'sın
Sabahın güneşi tez değer sana”*

dizeleri konuyla ilgili söz söyleyecek olanlara pes dedirtirecek niteliktedir. Sevdiği yücelerden yücedir. Toros Dağları gibi. Erişilmez, ulaşılmaz. Onun için de sabahın güneşi sevdiğine tez ulaşır. Güneşin sevdiğine tez ulaşmasını siz nasıl anlatırsınız. Hangi kitaba, hangi dizelere sığdırabilirsiniz. Sabahın güneşinin tez değmesi, sevdiğinin Toros Dağları kadar yüce olması ancak gönül dediğimiz izafi kavramla dile getirilir. İşte o da deli gönül dediğimiz kavramla müthiş bir şekilde dile getirilmiştir. Son dörtlükte İrfani taşırır:

*“İrfani'yim kimse yârin övmesin
Çözemedim ak göğsünün düğmesin
Topla fistanını yere değmesin
Yollar sulanmamış toz değer sana”*

diyerek az sözle büyük bir sevgi selini dile getirir. Dörtlüklerdeki: “Göz değer sana / Söz değer sana / Toz değer sana” uyukları bir ananın çocuğuna ninni söylemesi gibi dinlendirici ve liriktir.

Aşk ve sevda insanlığın var oluşundan bu yana işlenmiş, anlatılmış, geçmişten günümüze de tüm sanatçılar, halk ozanları, şairler, yazarlar, kısaca sa-

nat adamlarının tümü konuyla ilgili açıklamalar yaparak aşkı ve sevdayı tarif etmeye çalışmışlar. Belki de; şimdiye kadar en çok işlenen ve anlatılan konular arasında ilk sırada yerini almıştır. İlim adamları aşk ve seveda ile ilgili açıklamalar yaptıkları gibi güzel sözlerle de bunu desteklemişler. İşte birkaç örnek: “Aşk ağlatır, dert söyletir / Nasıl kafa sayısı kadar düşünce çeşidi varsa, kalp sayısı kadar da aşk çeşidi vardır. Sevgi; bizi zamanın yıkımından koruyan yıkılmaz bir kaledir. Yaşam belirtisinin kökeninde duygulanma; duygulanmanın da temeli aşktır. Sevgi karanlıkta yakılan bir mum ışığı gibidir. Size yolunuzu gösterir. Ama ilerde ne olacağını söylemez.”

Âşık Veysel: “Aşk meyinden içen âşık ayılmaz.”
Fuzuli: “Aşk imiş her ne varsa âlemde.” / Karacaoğlan: “Ay doğup da şafak atmakta sandım/Meğer yârin düğmeleri çözülmüş.”

Abdülvahap Kocaman:

*“Bir of çektim dağ sallandı taş düştü
Ahımdan cihana bir ataş düştü
Bulutlar ağladı gökten yaş düştü
Kuru çöller göle döndü dönmedi.”*

Âşık Sadık Doğanay:

*“Gözlerin inkâra benzer ebrular keman olur
Her kaçan yüzüne baksam katlime ferman olur
Yüzünü görse bir kâfir şüphesiz iman bulur
Mah yüzüne bir nikap çek / Ben yandım el yansın.”*

Yeniceli Âşık Sıdkî Baba ise:

*“Bir güzelin hasretinden ahından
Tutuştı her yanım da yandı ha yandı
Âşık oldum onun mah cemaline
Tutuştı her yanım yandı ha yandı.”*

dizeleriyle duygularını açıkça ortaya koymuş.

Bedri Rahmi Eyüpoğlu'nun türküler üstüne yazdığı şiirini çoğumuz hatırlarız. O şiirinde “Nerede bir köy türküsü duysam şairliğimden utanırım.” der. Bedri Rahmi'nin bu dizelerini düşünürken aklıma Âşık İmami geldi. Herhalde Bedri Rahmi'nin şairliğimden utanırım dediği estetik İmami'nin dizelerinde oldukça yüksek. Âşık almış eline sazını, vurmuş teline: Türküsündeki dizeler nakış nakış. Oya gibi...

*“İmami'yem gül sineni açarsan
Adana'da Taşköprü'den geçersen
Eğilip Seyhan'dan bir su içersen
Korkarım ki sen ırmağı yakarsın”*

Adana'da Taşköprü'nün altından geçen Seyhan Irmağı öyle küçük bir çay değil, dere değil. Adana'yı ikiye bölen kocaman bir ırmak... Bilirsiniz su söndürür. Yanmaz. Ama İmami türküsünde ırmağı yandırıyor. Koca ırmak nasıl yanar ki. Nasıl yandırılır. Kim yakar. Kim yakar biliyor musunuz? Türkülerdeki deli yürek, evet deli yürek türküler yakar.

Türkülerimizde yoğun olarak işlenen konulardan biri daha önce de söylediğimiz gibi aşk ve sevedadır. Neşet Ertaş: “Sevda olmasaydı / Gönüle dolmasaydı / Dünya neye yarardı / Güzeli olmasaydı.” Koca Yunus: “Aşkın aldı beni benden / Bana seni gerek seni. / Tenecioğlu Âşık Hüseyin: “Gayrı dayanmam ben bu hasrete / Ya beni de götür ya sen de gitme.” / Âşık Veysel: “Güzelliğin on para etmez / Bu bendeki aşk olmasa.” Karacaoğlan: “Güzel ne güzel olmuşsun / Görülmeyi görülmeyi.”

Develili Âşık Seyrani:

*“Eski libas gibi aşığın gönlü
Söküldükten sonra dikilmez imiş
Güzel sever isen gerdanı benli
Her güzelin kahır çekilmez.”*

*Kekliğin kayada sektiği sekiş
Gülünen bülbülün ettiği çekiş
Aşkın iğnesiyle dikilen dikiş
Kıyamete kadar sökülmez imiş.”*
diyerek duygularını dile getirmiş.

Aşk: Osmanlıca Türkçe sözlükte: Şiddetli muhabbet... Sevda / Candan sevme. Dil Kurumunun Türkçe sözlüğünde: Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu. Divanı Lügat-it Türk'te aşk yok. Aşu ve aşuk var: Aşu kırmızı toprak, aşı toprağı, aşu koşmak, aşuk, insanın aşığı, topuğu, topuk kemiği, aşuk, demir başlık, aşuk: Özlemek şeklinde tarif edilmiş. Değişik görüşlere göre aşk: Bir fırtına gibi gelir, sabah rüzgârı gibi uzaklaşır. Ya da hayat bir uyku aşkta onun tatlı rüyasıdır. Aşk güneş doğmadan önce görülen bir sise benzer. Bir süre devam eder ve hemen ortadan kaybolur. Üstada sormuşlar: Aşkla sevda arasındaki fark nedir? Üstat cevap vermiş: Aşk hevesin bitene kadar... Sevda nefesin yetene kadardır.

Aşk ve sevda, gönül dediğimiz elle tutulmayan gözle görülmeyen duygunun yoğun olarak gündeme getirdiği konuların başında gelir. Onun için de aşk ve sevda gönülle bütünleşmiştir. Gönül bazen coşmuş, bazen ise feleğe sitem etmiş, Ferhat, Şirin için dağları delmiş. Neşet Usta'da boş durmamış ona nazire yapmış. Ve almış eline sazını vurmuş teline:

“Nasıl vas’fetmeyim sevdiğim seni
Cemalin görünce güller açılır
Ahraz dile gelir görünce seni
Çalar âşıkların teller aşınır.”

diyerek duygularını dile ve tele dökmüş... Yavuklusunu gören ahrazın da dile geleceğini korkusuzca söylemiştir. Efendim işte türkülerimiz böyledir. Bazen ahrazı dile getirir. Bazen de sevdiği için “Yedim ıramazanı” diyerek orucu bozduğunu söyler. Çanakkale, Estergon, Kanije onlarla fethedilir. Bazen de:

“Kemiğim tarak et zülfün teline

Hatıra geldikçe tara sevdiğim.” Bir başkası: “Gayrı bizim elin karaçalısı / Gül oldu gidelim bizim ellere” der. Diğer sevdalılar da boş durmaz: Sevdalarını zaman zaman Fırat’la, Kızılırmak’la, Hasan Dağı ile paylaşır. Seslenir Hasan Dağı’na:

“Zaten benim bahtım kara
Ne yapayım kırık zara
Gönül düştü güzel yara
Can dayanamaz Hasan Dağı.”

Uzmanlara göre aşk: Kalbin nefes kesercesine hızlı atması... Her saniye yalnızca onu düşünmek... Ellerin titremesi, terlemesi... Bedende kelebeklerin uçuşması hali... Nedensiz yere gülümsemeler ve bazen de ağlama krizleri... Bir başka görüşe göre: Aşk mesafe demektir. Mesafe ne kadar uzun olursa aşkın süresi de o kadar uzun olur. Aşk, aradaki mesafeyi korumak, sevgi ve saygıyı yitirmemektir. Aşk, bir insanın (kadın veya erkek) karşı cinsten tutku derecesinde etkilenmesine yol açan pozitif duygu yoğunluğudur.

Aşk, merdivene çıkmak gibidir. Önce ilk adımını atarsın, eğer gerçek aşkı bulmuşsan yukarıya çıkarısın, ya da tam çıkarken yarı yolda ayağın kayar düşersin ve yaralanırsın.

Aşkın hayatımızda yeri büyüktür. Davranışlarımızı, ruh halimizi ve düşüncelerimizi değiştirir. Günlük görevlerimizi ve başarılarımızı bile etkiler. Değişik daldaki bilim adamları aşkı kendilerine göre tarif etmişler. Aşk: Uğruna besteler yapılan, dağlar delinen, çöller aşılın, sayfalarca hikâyeler yazılan bir duygu: Kimisi aşkı, anlık bir heyecan ve tutkudan ibaret görür. Kimisi de aşksız bir hayatın susuz bir dünya gibi olduğunu savunur. Kim ne derse desin aşk insanın yaşama isteğini artıran ve hayata dört elle tutunmasını sağlayan bir duygudur. Aşk; insan beynini ve davranışlarını inceleyen bilim adamları için de en önemli araştırma konularından biri olmuştur. Bilim adamları aşkı: Kalbimizin küt küt çarpması, karnımızda kelebeklerin uçuşması, ellerimizin titremesi gibi vücudumuzun verdiği tepkilerdir diye de tarif etmişler. Biz de Aşk olmadan meşk olmaz diyen Âşık Sait’in türküleşen dörtlüklerine kulak veriyoruz. Dörtlükler buram buram sevda kokuyor.

“Aşk yoluna canı feda kılanlar
Siz de düştünüz mü dara ben gibi.
Bir Leyla misali Mecnun olanlar
Yaktınız mı canı nara ben gibi

Kara göz üstünde o keman kaşlar
Kırpıklar canıma tığ gibi işler
Mah cemal üstüne dökülmüş saçlar
Acep var mı yanan yara ben gibi”

Aşk tıpkı inanç gibi, insana insan olma özelliği kazandıran temel yapı taşlarından biridir. Aşk sadece insana özgü bir olgudur. Aşk, kadın ve erkeğin evlenmesine, yuva kurmasına, soyunu devam ettirmesine yardımcı olan duygusal bir etkidir. Onun için de türkülerimizin çoğu aşk ve sevda üstüne yakılmıştır. Türkülerde hep aşk ve sevdanın dumanı yükselir. Yükselen dumanlar yakıcılarını alır götürür Tuna’ya, Zigatvar’a, Yemen’e, Bağdat’a Basra’ya... Turnalarla haber salar sevdiğine. Hazreti Ali’yi sorar. Âşıkların dilinde ve telinde sevda üstüne yakılan türküler zamanla anonimleşerek bizlere ulaşır. Bizlere ulaşan türkülerin çoğu aşk ve sevda üstünedir. Âşık Feymani’nin gerçek aşk hikâyesini dile getiren Ahu gözlüm tut elimden dizeleyle başlayan türküsü ise: Aşk ve sevda üstüne yakılanlara önemli bir örnek olarak çıkar karşımıza. Altı dörtlük olarak yakılan türkünün üç dörtlüğü okunmaktadır.

Ahu gözlüm tut elimden/ Vazgeçmeden emelimden.

Askın beni temelinden / Yıkmadan gel, yakmadan gel.

Derde salmadan başımı / Noksan etmeden işimi.

Damla damla gözyaşımı / Dökmeden gel, akmadan gel.

Feymani’yim, kaçma benden / Usanmadı gönül senden.

Ecel tatlı canı tenden / Çekmeden gel çıkmadan gel.

Feymani: Aşk ve sevda üstüne yaktığı türküsünde ahü gözlüsüne yalvarır.

“Aşkın beni temelinden / Yıkmadan gel, yakmadan gel”. Diğer dörtlükte: “Damla damla gözyaşımı / Dökmeden gel, akmadan gel”. Öbür dörtlükte ise: “Ecel tatlı canı tenden / Çekmeden gel çıkmadan gel.” Tespitimize göre türkünün sözlerinde sevdiğine kavuşamayacağının müthiş bir korkusu var. Korku yalvarışla en iyi şekilde dile getirilmiş. Feymani türküsündeki yalvarışlara sadece bir örnek. Daha nice âşıkların feryadı aşk ve sevda üstüne yakılmış türkülerle dile getirilmiş. Türkülerde aşk; bir hüznün, bir sevda ve de bir ayrılıktır.

Kalbin varsa türkü yakarsın / Kalbin yoksa insan yakarsın.

“SEYRÜMDE BİR ŞEHRE VARDUM”

Dilimize Farsçadan geçen “şehir” kelimesi çalışma yaşındaki nüfusunun çoğunluğu ticaret, sanayi ve yönetim gibi işlerle uğraşan büyük yerleşim merkezlerini ifade eder. Türkçede XI. yüzyıldan itibaren halk dilinde şar biçiminde telaffuz edilen şehir kelimesinin yerine Soğdca kökenli kent kelimesi de kullanılmaktadır.

Eski Türkçede bu söz yerine “balık” kelimesi kullanılıyordu. “Kale” ve “saray” manasını da ihtiva eden “balık” kelimesine Türkçe metinlerde “şehir” anlamında ilk defa Orhun Yazıtları’nda rastlanır. Göktürkler, İltiş Kağan’ın 680 yılında devleti yeniden teşkilâtlandırıdığını iştirince “Balıktakiler dağa çıkmış, dağdakiler de aşağı inmişti.”

Eski Türklerde balık sözünün diğer bir manası da “çamur”dur ve balık kelimesi buradan gelmektedir. Bugün eski Türklerin yaptıkları şehirlerden herhangi bir iz kalmamış gibidir. Bunun sebebi balık sözü ile açıklanabilir. Kelime aslında “bal” kökü ile bir nevi toprağı ifade etmekteydi ve Türklerin kurdukları şehirlerdeki binalar da daha çok çamur-toprak (kerpiç) ile yapılmıştı. Kerpiçten yapıldığı için zamana dayanamayıp yok olan bu şehirlerimiz gibi “balık” kelimesi de Uygurların son zamanlarına doğru yerini Soğdca’dan gelen “kent” ve Farsçadan gelen “şehir” kelimelerine bırakarak unutulmuştur.

Arapçada şehir karşılığındaki en yaygın isimler “medine, belde ve mısır”dır. Kur’ân-ı Kerim’de şehir için on yedi yerde medine (çoğulu medâin), on dokuz yerde beled, belde (çoğulu bilâd), yirmi bir yerde dâr (çoğulu diyâr), beş yerde mısır (çoğulu emsâr), elli altı yerde karye (çoğulu kurâ) geçmektedir. İslam hukukunda şehir kelimesi “dinî işlere bakan bir müftüsü ve yargı yetkisine sahip bir kadısı olan yer” olarak tarif edilmektedir.

Şehirler sosyal hayatın her yönünü kapsayan çeşitli faaliyetlerin görüldüğü, ekonomik ve kültürel birikimin yoğunlaştığı yerleşim birimleridir. Fiziksel ve sosyal çevresiyle, kültürel derinliğiyle toplumsal hayatın merkezini teşkil ederler. Her kavram, içinde doğduğu kültürün, içinde vücut bulduğu değer yargılarının dışavurumudur. Şehri, şehre mahsus değerleri ve bu değerlerin oluşturduğu manzumeyi anlamak ve anlamlandırmak; bu kavramlara oluşturan kültür ve değerler dünyasından yola çıkarak mümkündür. Şehir somut yanıyla “Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı” olarak tanımlanmaktadır.

Türk dünyasının değişik bölgelerinde “köy” anlamında da kullanılan kent kelimesi yakın zamanlarda şehir kelimesinin yerine kullanılmaya başlamıştır. Şehir ya da kent kavramları her ne kadar aynı anlamlarda kullanılıyor olsalar bile içerisinde doğdukları toplumların değer yargılarından ba-

ğımsız olarak ele alınamazlar. Zira toplum hayatını oluşturan fertlerin olayları, olguları hissetme, düşünme ve de algılama tarzları beslendikleri değerler manzumesine göre farklılaşmaktadır. Nitekim Latin dillerinde kentin karşılığı olarak “City, Civitas” kelimelerinden türeyen “Civilization (Uygurluk)” ile Arapçadaki “Medine” kelimesinden türetilen “Medeni” ve “Medeniyet” gibi kavramların köken benzerlikleri aynı zamanda farklı değer yargılarına da işaret etmektedir.

Dünya üzerinde tespit edilebilen en eski şehirlerin bir tapınak etrafında şekillendikleri tarihi bir gerçekliktir. Dünyanın her yerinde şehrin merkezinde bir tapınak ve yönetim erkinin sarayı yer alır. İnsanlığın en büyük keşiflerinden olan şehir, kralın dinsel güçleri de bünyesinde toplamasıyla oluşmaya başlamış ve ilk şehirler ekonomik olduğu kadar dinsel bir kaygının da eseri olmuşlardır. Ancak inanç sistemleri bu merkeze bağlı şekillenmeye dair özgün üsluplar oluşturmuşlardır. Eski Türklerin kurdukları şehirler bir iç kale ve bu iç kaleye komşu pazar yerinin bir dış surla çevrilmesiyle inşa olunurdu ve daha çok güvenlik öncelikli bir yapılanmaydı.

İslam dini içinde vücut bulduğu iki şehri kendi değerler sistemine göre yeniden kurgulamıştır. Kur’ân-ı Kerim’de, şehirlerin estetik zevklere uygun şekilde planlanması ve güzel görüntüye sahip bulunması, ayrıca emin ve güvenilir yerler olması gerektiğine delâlet eden ayetlerin yanında Müslümanların şehirli bir toplum meydana getirmeleri konusunda yol gösteren, geçmiş topluluklarla ilgili bilgiler de yer alır. Bu nedenle Hz. Peygamber de şehirlerin bayındır hale getirilmesini istemiş, sıkıntı ve zorluklarına rağmen şehir hayatının insanlar için daha hayırlı olduğunu söyleyerek yerleşik hayatı ve şehirleşmeyi teşvik etmiştir

İslâmî dönemde şehircilik alanındaki ilk düzenlemeler Resûl-i Ekrem tarafından hicretten sonra kendisine nispetle “Medinetü’r-resûl” adını alan Yesrib’te yapıldı. Yesrib’te ibadetin yanında başta eğitim ve öğretim olmak üzere adalet hizmetleri, kamu idaresi ve diğer işlere yönelik hizmetlerin yürütüldüğü Mescid-i Nebvî’yi inşa ettirerek ileride kurulacak Müslüman şehirleri için cami merkezli şehir modelini başlatan Resûlullah, şehirde siyasî ve idarî durumu yeniden düzenleyip müstakil bir devlet kurmanın yanı sıra bir çarşı pazar yeri belirlemek suretiyle ekonomik hayata çeki düzen verdi.

Resûlullah’ın Medine’de ve Mekke’deki uygulamaları ardından gelecek idareciler için bir örnek teşkil etti. Fetihler sırasında ele geçirilen veya yeni kurulan İslâm şehirlerinin Medine’ye benzetilmesine özen gösterildi.

Müslüman ülkesi genişleyince cephelere yakın bölgelerde askerî amaçlı yeni yerleşim merkezleri tesis edildi. Ordugâh şeklinde kurulan ve ardından

normal bir yerleşim yeri haline gelen bu şehirlerin ilk örneklerini Hz. Ömer'in emriyle tesis edilen ve gerçek şehir hüviyetine Emevîler zamanında kavuşan Kûfe, Basra ve Fustat oluşturdu. Bu şehirlerin merkezini de Medine'de olduğu gibi ulu cami teşkil ediyordu. Kûfe'yi kuran Sa'd b. Ebû Vakkâs şehir planında ilk defa cami yerini belirlemiş, daha sonra güçlü bir okçuya dört yönde oklar atılarak evlerin okların düştüğü yerin ötesine yapılmasına izin vermişti. Kûfe'nin merkezinde de cami, vali konağı olarak kullanılacak dârülimâre ve pazar yeri bulunuyor, şehrin bütün ana caddeleri Kûfe'nin ortasındaki meydana açılıyordu.

Şehirleri; yüksek binalardan, asfalt yollardan, alışveriş merkezlerinden ibaret mekânlar olarak görmek ne büyük yanıldır. Şehir kavramı üzerinde düşünürken onu hangi sözcükle karşıladığımızdan daha çok ona hangi anlamı yükleyeceğimiz önemlidir. Bizim medeniyetimiz şehirleşme hususunda güzide örnekler oluşturmuş velakin bu şehirlerimiz gerek mimari dokusu gerekse kurguladığı hayat üslubu açısından kalıcı olamamışlardır. Gerek şehrin inşasında kullanılan malzemenin daha çok ahşap ve kerpiç olması gerekse coğrafyamızın yıkıcı istilalarla karşı karşıya kalışı şehirlerimizin örnek tarihi dokularıyla günümüze taşınmasına engel olmuştur.

Kültürün maddi unsurlarında meydana gelen bu kesintiler manaya da sirayet etmiş; merkezinde mabedin, eğitim kurumlarının ve çarşının yer aldığı, konutları bahçeli ve avlulu nizamla inşa edilen yaşanabilir şehirlerin yerini merkezinde çok katlı binaların ve AVM'lerin yer aldığı beton ve asfalt yığını ruhsuz mekânlar şehir olarak kurgulanır olmuştur. Geniş ailelerin bir arada yaşayabildiği meskenler, yoğun komşuluk ilişkileri, birbirinin güneşini kesmekten imtina eyleyen bir algının oluşturduğu sokaklarıyla insanı doğadan ve toplumdan koparmayan "bizim şehirlerimiz" zamana yenik düştüler.

Lütfi Bergen, "Kenti Durduran Şehir" adlı eserinde teknolojinin tahrip ettiği ve ruhundan kopardığı şehirleri eleştirdiği şu cümleler konunun özeti gibidir: "Öyle bir bina yap ki güneşimin önünde gölge etmesin; öyle bir yol yap ki karıncaların rızık yürüyüşleri üzerinde meşin ökçe olmayayım. Öyle bir pazar kur ki sattığım mal işsiz bırakmasın seni, anasından hür doğmuş adamı maraba kılmasın; dünyayı yese doymaz obura. Öyle bir akit ki, benim menfaatim senin rezilliğin olmasın diyenlerin diyaridir şehir. Müslüman bir toplumdun ağaca kuşa, güneşe, insana, yolcuya, âleme doğru vakfedilmektir."

Biz, bize benzeyen şehirler inşa etmek zorunda-

yız. Edip Cansever'in "Mendilimde Kan Sesleri" adlı şiirindeki dizeleri bu hasret ve hayali yansıtır:

*"İnsan yaşadığı yere benzer
O yerin suyuna, o yerin toprağına benzer
Suyunda yüzen balığa
Toprağını iten çiçeğe
Dağlarının, tepelerinin dumanlı eğimine"*

Mademki yaşadığımız mekânlar yaşamak istediğimiz mekânlar değildir ve mademki biz bu mekânlara benzemek istemiyoruz o zaman ruhumuzun ve kimliğimizin mekânlarını kuracağız. İyi de biz kimiz?

Tarihimizin bize çok da sağlıklı bir şehirleşme sürecini miras bırakmadığı malum. Lakin kutsal kitabımız ve o kitabın etrafında oluşturduğumuz estetik algının verilerini yeniden yorumlayarak bize benzeyen mekânlar inşa edebilir diye umut edebiliriz. Yerleşim yerleri inşa etmekten daha ziyade insanımızın gönül iklimini yeşertmenin hüner olduğunu söyleyen Avnî (Fatih Sultan Mehmet) ne güzel ifade etmiş: "Hüner: bir şehri bünyâd eylemekdür / Re'âyâ kalbin âbâd eylemekdür"

Şiir, o muhteşem üslubuyla demektir ki asıl hüner bir şehri madden imar etmekten daha ziyade o şehirde yaşayacak olanların gönüllerini derinleştirmek, birlikte yaşamanın muazzam derinliğini

hissettirebilmektir. Halkının gönlünü hoş eylemek ve de hoş tutmaktır. Mekânı imar ederken gönülleri mamur edemiyorsanız bu boşa çabadır. Bizim Yunus'un ifadesiyle "kuru emektir." Fatih'e bu dizeleri ilham eden bir geleneksel algıya dikkatimizi yoğunlaştırmak zorundayız. Fâtih'in hocasının hocası Hacı Bayram Velî, insan gönlünden daha muazzam bir şehir olmadığını, o muazzam yapının Allah'ın tecelligâhı olduğunu söyleyen dizeleri bu geleneğin en veciz ifadesidir:

*Çalabum bir şâr yaratmış iki cihân ârasında
Bakıcak dîdâr görinür ol şârun kenâresinde
Nâgehân ol şâra vardum ol şârı yapılıur gördüm
Ben dahî beyle yapıldum taş u toprak arasında*

.....

Gönül gözü, basireti açık olmayan insanların inşa ettiği hiçbir mekân şehir değildir. Çünkü Hak Çalab'ın yarattığı en muhteşem şehir, gönlüdür. Gönül varlık mülkünün başkentidir. Gönülleri kırık, gönülleri bunlu insanlar mekânı kendilerine benzetirlerse adına ister şehir deyin ister kent sonuç değişmez. Gönül şehrinin manzarası Cemâlullâhtır. Bu yüzden gönle sultan olmak ülkeye sultan olmaktan daha muteber bir makamdır. Taşla, toprakla, ahşapla, çelikte inşa edilen şehrin hükmü nedir ki kafa(akıl) ile kalp (aşk) ile inşa edilenin yanında. Hacı Bayram ile Fâtih'i aynı gerçekte buluşturan bu hikmeti anlamak için ilim yetmez irfan da gerekir. Nitekim aynı gelenek Niyâzî-i Mısır'ın mürşidi Ümmî Sinan'a "gül" ile inşa olunmuş bir şehir ütopyası kurdurur:

Seyrümde bir şehre vardum gördüm sarâyı güldür gül

*Sultânımın tâcı tahtı bâğı dîvârı güldür gül
Gül alurlar gül satarlar gülden terâzû tutarlar
Güli gül ile tartarlar çârşû bâzârı güldür gül
Toprağı güldür taşı gül kurısı güldür yaşı gül
Hâs baâğçesinün içinde serv ü çenârı güldür gül
Gülden değirmeni döner anun ile gül öğütür
Akar suyu döner çarkı bendi pınarı güldür gül*

.....

Gül aşkın ve aşkın kaynağı olan yüceliğin rumuzudur. Her şeyi gül olan, gül kokan şehirler inşa etmedikçe huzuru bulmamız zor. Yüzü gül, nefesi gül, kokusu gül, dokusu gül, tutkusu gül olan insanların inşa edeceği "yaşam alanlarına" ihtiyacımız var. Şehir, taşla toprakla değil, betonla asfaltla değil, ancak gönülle "bünyâd" edilir. Gerçek hüner halkın gönül bahçesini güllerin has bahçesine döndürmektir. Asıl hüner, asıl şehircilik ve de asıl medeniyet budur. Güçlü imkânlar güzel şehirler yaptırılmaz, görgü, nitelik, liyakat ve marifet muhteşem şehirler kurdurur. Tacettin Şimşek ne güzel söylemiş: "Şehri onarmaya geldik efendim / Şiirler dökelim şehir kurtulsun."

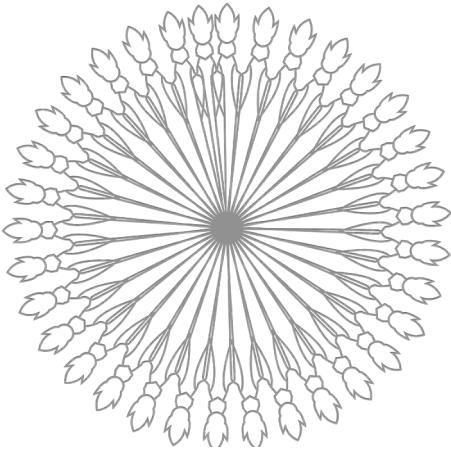
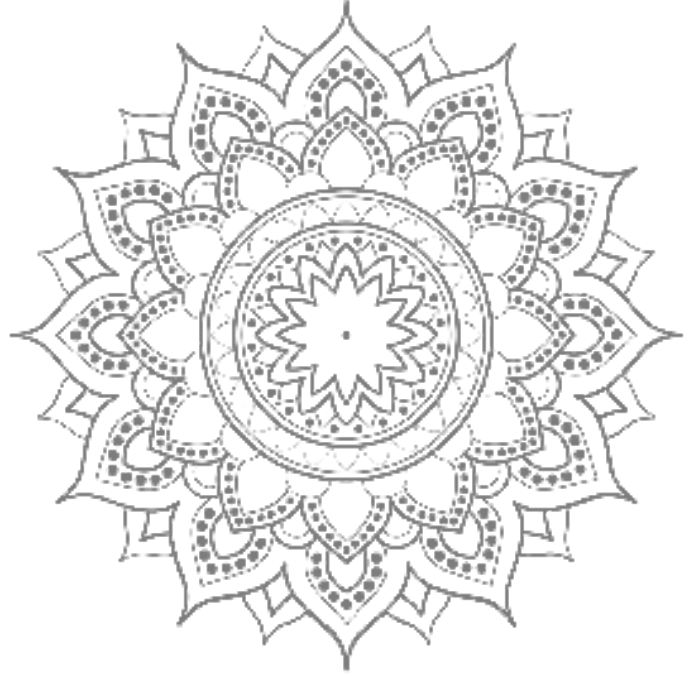
ACABA

Kulağım sestedir, gönlüm alesta
 Vurgun yemiş gibi kalamam yasta
 Beklerken gün erir, yüreğim erir
 Bozkırlar ve çöller bende yeşerir
 Sevdanın demini gel de bende gör
 Hak'tan gayrısına gözüm gönlüm kör
 Kuşlar gibi uyanırım her sabah
 İnce beyaz bir tütündür bende ah

Taşları dinlerim senden ses gelir
 Hangi yöne dönsem şavkın yükselir
 Sensizlikte seninle attım kulaç
 Ben aşk hastasıyım sen ise ilaç
 Güne bakan çiçek benim, güneş sen
 Hep senin sevdandır gönlümde esen
 Leyla say, Mecnun say, oturt yanına
 Dosta ceza vermek sığmaz şânına

Toplayıp devşirdim gerek olanı
 Varlığım bir damla güvercin kanı
 Ötesi yok, benim mukaddesimsin
 Sonsuzlukta yağmur soylu sesimsin
 Yokta varı görüp seni düşledim
 Akla seni nakış nakış işledim
 Sözüm o ki ey canımın cânanı
 Yakan ateş düşünür mü yananı?

Aysen Akdemir* (Sırrı Sultan)

NAZİRE

Sonsuzluk ateşi yakarmış cânı
 Değil cihan, aydınlatır ekvânı
 Gün olur kalptedir, gün olur dilde
 Aşka râm olanın değil elinde
 “Dolunay”dan vuran ışıktan öte
 Cevheri arayan kanmaz sûrete
 Çöllere düşürmüş yârı-yâranı
 Nasıl kavurmasın Sırrı Sultân'ı!

Mustafa Kök (Cezir Turhan)

KOMSER

Derin bir uykunun kollarından usulca uyanır şehir. Serin bir ırmağın kıyısında yıkar mahmurluğunu. Engin ova nesilden nesile aktarılan bir türkünün kavuştağı olur. Gece ve uyku buluşur gözlerinin koyuluğunda. Simsiyah bir boşluktan görülür Şar Dağı'nın sessizliği. Sükûnet süzülür damla damla. Selam ve selamet yurdu olur sultan söğütlerinin gölgesi. Irmağın kenarından derin bir buğu yükselir. Uyanır çarşı. Kepenkler kaldırılır. Dükkân önleri hayata hazırlanır. Ocaklardan yayılan çay kokularına sıcak simitler eşlik eder. Bin bir telaşla dönmeye başlar zamanın raksı.

Küçük bir berber dükkânının kapısı aralanır sonra. Açılan sadece kapı değildir. Kırmızı halılar, son model bir Bugatti, timsah dişi kolyeler, ödüller, küçük bir kanarya kuşu ve kolunda film yıldızlarıyla komser girer kapıdan.

Komserin gelmesiyle yüzlere tebessüm yayılır. Geçtiği sokaklarda, kapı önlerinde ve girdiği dükkânlarda gerçekliğe yeni bir kapı aralanır. Her şey susar ilkin. Süt liman olur çarşının içi. Önce yan taraftaki küçük bölmeye geçip ince belli bardağa demli bir çay doldurulur. Sonra kuşların kuşattığı gönlünün kapıları aralanır.

Kırmızı halının önünde son model bir Bugatti durur. Komser güneş gözlüklerini çıkarıp kendine has bakışlarıyla bir tebessüm gönderir Berber Nurettin'e. Kanat kanat açılır sayfaları yeni dünyanın. Kaçınıcı film çekilmiştir. Afrika'da kaç safari tamamlanmıştır. Akşam gönderilen ceylan etinden yapılan yemekler afiyetle yenilmiştir. Berber dükkânında asılı olan fotoğrafın hikâyesi yeniden yaşanmıştır. Aslında komserin yakaladığı anakonda dişidir hayvanat bahçeleri onun erkeğini istemektedir. Ama bir türlü fırsat bulunup da safariye çıkılamamıştır. Elbistan'da büyük bir miting düzenleyecektir bizim komser. Türk Yıldızları gösteri uçuşu yapacaktır. En ünlü sanatçılar komseri kırmamak için katılacaktır mitinge. Bütün siyasiler hazır olacaktır. Açılış konuşmasını komser yapacak. Bütün misafirlere kısa bir konuşma yapıp sözü ehline bırakacaktır. Zaten çok konuşmayı sevmez komser. Laf lafı açar Komserim senin şu olayın da vardı ya, eşliğinde yeni konulara kapı aralanıp devam eder sohbetler.

Sıradan günlere aşınaydı önceden bu sokaklar. Bu caddeler tanıdık adımlarla şenlenirdi her sabah. Sıcak pideler ve çay hazırlanır domatesler Himmet Baba'nın serin sularıyla yıkanıp sehpanın üzerine bırakılırdı. Çaylar demini alana kadar sohbet faslına başlanır tebessümler kimseden esirgenmezdi.

Sonra rüzgâr esti. Bulut dağıldı. Güneş erken battı. Ceyhanın üstünden tül gibi bir buğu yükseldi. Biteviye yaşanan hayata bir el dokundu. Dağıldı her şey. Sustuk. İçimize gömdük hatıraları. Yor-

gunluğumuz anlaşılmasın diye evlere erken döndük. Her sabah yeniden aradık bizi tutan şeyleri. Bulamadık. Yorulduk.

Kırmızı halının önünde bir Bugatti durdu. Küçük berber dükkânının kapısı aralandı. Peşine takılan hayal denizi eşliğinde içeri komser girdi. Ödül törenleri, safariler, kırmızı halılar ve ünlü yıldızlar buruk gülümsemeler eşliğinde yeni dostluklara kapı aralamayı bekliyor bir köşede sessizce.

Yasin MORTAŞ

YILANKAVİ

ey ürperti
kabuk değiştiren yaralarımı gösteremem sana
uzayıp giden savaş tınlarını esnetip durma başucumda
çatallanan dilinin önünde bir fare olamam

yine ıslıksız geldin
zehrini damıttın suyumun başında
aęzında cennet saklasan da sana Adem olamam

kabuęunu yenileyen gece/ gündüz olmaz ki Havva
pullanmış yalnızlığım beş para etmez yanında
senin iğde kokulu sokaklarında
sürüngen değilim
kapıda çöreklenen
sevda satıcısı da değilim
beni çingırağıyla dolaşan biri sanma

bu ıssız akan zamanı
koynunda unutan bir gelin gibi durma yolumda
Havvalar/ aşk-ı âdemdir burada;
Unutma

Yunus KARA

AŞK SIFIRDIR

*Aşk imiş her ne var âlemde.**Fuzûlî*

Aşka sayısal bir değer verilseydi en uygun rakam sıfır olurdu. Aşk da sıfır gibi müphem ve esrarlıdır çünkü. En cüretkâr cümlelerle “var dediğiniz” anda bile kafanızın bir köşesinde hep bir şüphe saklar aşk da sıfır gibi. Ya da tamamen reddettiğiniz, yok saydığınız zamanların birinde her ikisi de Kafdağı kadar ağır bir yükte ve devasa cüsseleri ile çıkarlar karşınıza.

Aşk sıfırdır çünkü:

Beşeri duygular içinde aşk, sayılar içerisinde sıfır en çok tartışıldır. Her ikisi de asırlardır “varla-yok” arasında gitmiş gelmiş, var olduklarını ispatlayanlarla “yok” diyenlerin tartışması hiç bitmemiştir.

Varlığı ancak MÖ 632 senesinde Hintli bilgin Brahmagupta'nın yazdığı Siddhanta adlı eser ile kabul edilen sıfır gibi aşk ve âşıklar da yok kabul edilmiş, hakir görülmüşler, aşkın hakikatine vakıf olanlar Hallac-ı Mansur ve Nesimi gibi şiddetle cezalandırılmışlardır.

Aşk sıfırdır çünkü:

“Yok” denilse de, varlıklarının yanına soru işareti konulsa da aşk da, sıfır gibi çarpıldığı, mukayese edildiği her şeyi yerle bir etmiştir. Tarih, en yenilmez orduları savaş meydanlarından silen nice muzaffer komutanların aşk karşısında uğradığı hezimetleri anlatan sayfalarla doludur. Tıpkı milyarların sıfırla çarpımından geriye kalanlar gibi...

En güçlü insani his olarak kabul edilen “analık duygusunun” bile gerektiğinde karşısına dikelen aşk zaman zaman ona da galebe çalmıştır.

Aşkı da sıfır gibi ne ile çarparsanız çarpın, sonuç hep aşk olacaktır.

Aşk sıfırdır, çünkü:

Aşk da sıfır gibi tek başına ele alındığında, (üç harf tek hece olarak) yazılışı, okunuşu, telaffuzu değerlendirildiğinde, yani yüreğe düşmemiş hali, gönle yazılmamış şekli göz önünde bulundurulduğunda tıpkı arkasında hiçbir rakam olmayan sıfır gibi büyüklüğü anlaşılmaz. Kudreti sisler arkasında gizlenir. Ancak her ikisi de uygun ortamda, doğru sembollerin yanına yazılmaya başlayınca hiç kimsenin tahmin edemeyeceği bir kudrete kavuşurlar.

Sıfır, yanına yazıldığı yüzü bin, milyonu milyar yapar; aşk gönlüne düştüğü korkağı kahraman, cimriyi cömert, bir çift gözü dünyaya bedel yapar.

Aşk sıfırdır çünkü:

Aşk imiş her ne var âlemde

İlm bir kıl ü kâl imiş ancak

Bugünkü matematik sistemi nasıl ki varlığını sıfırın kullanımına borçlu ise, sanat ve edebiyat, hat-

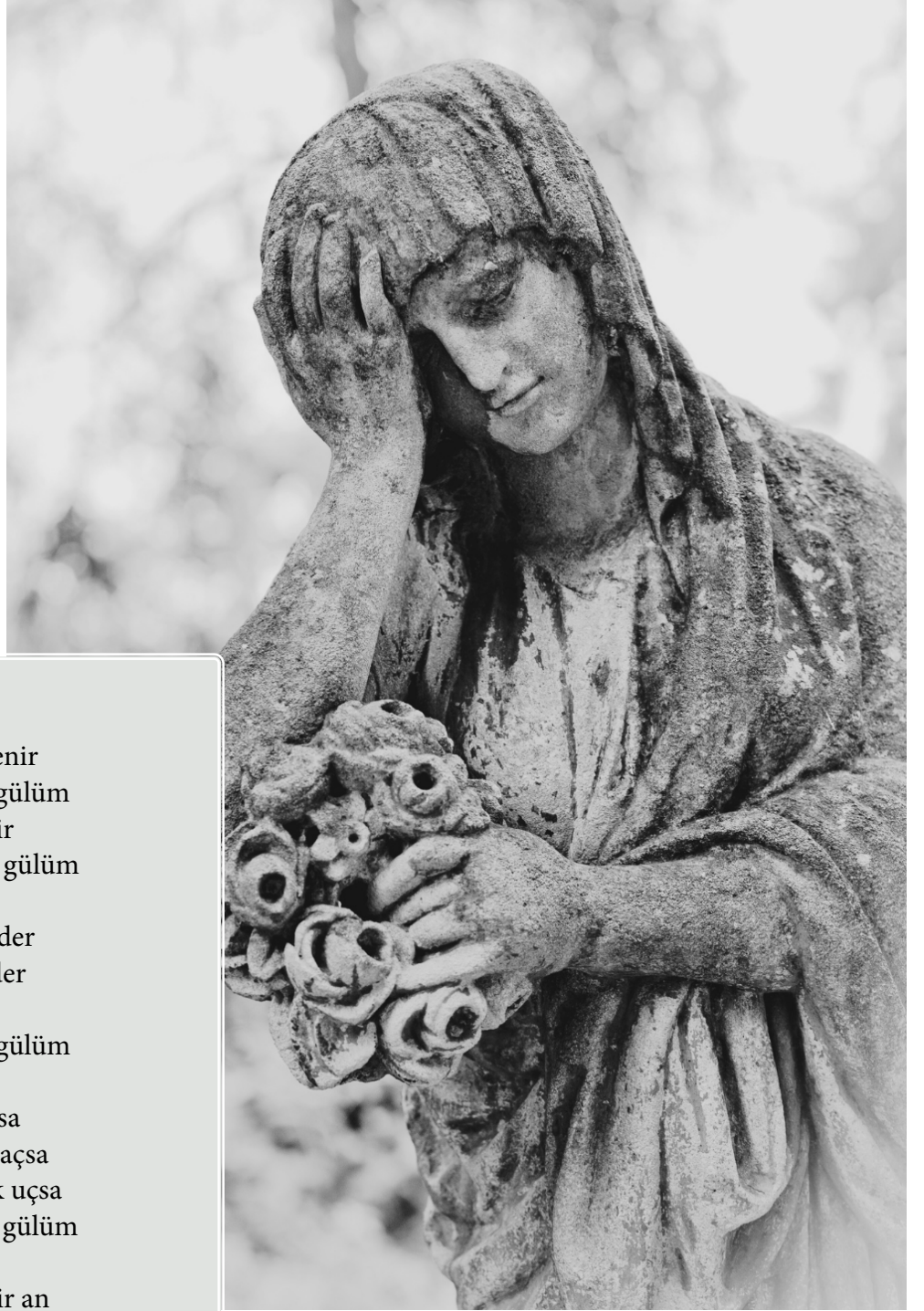
ta bilim de varlığını “aşka” borçludur. Sıfır çıkarsa matematikten, aşk olmazsa dünyadan geriye kalan koca bir hiçtir. Zira sanat ve bilim insanın mutlak güzelliğe karşı duyduğu aşk ve mutlak güzelliği arama çabasının neticesinde ortaya çıkmıştır. Tıpkı matematiğin binlerce yıl sıfırı araması gibi.

Ve aşk sıfırdır, çünkü:

Başlangıçta bin ömrü adamaya yeminler ettiğiniz kişi için gün gelir harcadığınız bir saniyenin bile fazla olduğunu düşünebilirsiniz. Güzelliğini Hz. Yusuf ile kıyasladığınız kişinin aslında alelade hatta vasat olduğunu görebilirsiniz. Tıpkı milyarlar sandığınız rakamın başındaki sayı kalkınca geriye kalanların hiçbir değeri olmayan üç beş sıfırdan başka bir şey olmadığını göreceğiniz gibi.

EFKÂR

akşam olur gün tükenir
bende efkâr bitmez gülüm
yaza yaza can tükenir
bende defter bitmez gülüm

katar katar yüklü keder
heder olur yıllar heder
dizi dizi sana gider
bende katar bitmez gülüm

bahçelerde güller açsa
misk i amber koku saçsa
kelebekler renk renk uçsa
bende bahar bitmez gülüm

ayrı kalsam sensiz bir an
deli gönül olur viran
sen kokmayan her yer zindan
bende firar bitmez gülüm

felek neler eder neler
eleğinde dert gam eler
gözyaşlarım mermer deler
bende hançer bitmez gülüm

HEPİMİZİN DERDİ ÇOK, DİRDİÇOK HEPİMİZİN

Bir mekânı, şehri, kasabayı, köyü güzelleştiren, orada yaşayanlardır. Yaşadıkları beldeye, gönlü güzel, kelamı kibar, irfan sahibi insanların sevgisiyle hoş görünün şavkı yansır.

Güneş ışığına benzeyen bu yansıma dost-düşman, güzel-çirkin, soy-sop, din-mezhep ayırt etmez.

Anadolu'nun her köyü, hatta insanı üç aşağı beş yukarı birbirine benzer. Hayatı yatay yaşayan insanların hikâyeleri, dikey yaşayanlardan çok farklıdır.

Ben Tanır diyeyim, siz Berçenek, Hayati dediğimde de Mahzuni anlayın. Anadolu; kaderin elinden kaçmaya çalışmaktan kovalamaya fırsat bulamayan ve sükûtunda söz gizleyen hâl ehli, derviş gönüllü insanların irfan meclislerinde yak-tıkları çerağ ile aydınlanır. Onlar hikâye etmeyi şikayetlenme olarak algıladıklarından türküler yazarlar. 'Yanmayan yakamaz' hakikatinden yola çıkarak, hallerini türkülere söyletirler. Samimiyet ve yaşanmışlığa dayanan her türkü de gönle dokunur.

İşte, böyle, söyledikleri gönle dokunanlardan bir tanesi de, yazımıza konu olarak seçtiğimiz Ömer Lütfü Pişkin, nâm-ı diğer Derdiçok'tur.

Sevdiği kızın başkasına gelin gitmesinden dolayı kendini kadersizlerden addederek şiirlerinde 'Derdiçok' mahlasını kullanan Ömer Lütfü Pişkin (1873-1937), Elbistan'ın Kızılçoba mahallesinde doğdu. Hacı Tifiloğulları (Pişkinler) kabilesinden Hafız Mehmed Efendi'nin oğludur. Mezarı o dönem imamlık yaptığı Afşin'in Tanır mahallesindedir.

İrticalen şiir söyleme yeteneği de olan Hafız Mehmed Efendi, bir gün Pınarbaşı'na ettikleri karpuzları çapalarlarken, yakınlarından geçen bir gelinin, oğlu Ömer Lütfü'ye işveyle baktığını, oğlunun da aynı işveli bakışla karşılık verdiğini fark eder. Olanları büyük bir dikkatle izleyen Mehmed Efendi, bir yandan da oğlunun yaptığı çapayı gözlemlemektedir. Gelinin hâl ve hareketlerini afsunlanmış gibi takip etmekte olan Derdiçok, keserinin önüne gelen bir karpuz teyegini'de kestiğini fark edemez. Bunu gören Mehmed Efendi, elindeki çapayı fırlatır ve Derdiçok'un kolu kırılır.

Mehmed Efendi böyle bir hadisenin yaşanmasını elbette ki istemezdi. Ama ne yapsın ki? Olacak oluyor işte. Kim ister oğlunun kolunu-kanadını kırmayı?

Olan olmuştur ve bu durum karşısında yapacak fazla bir şey kalmamıştır. Mehmed Emmi'nin hisleri coşar bir anda ve ilk sözü alır:

Ölum niye mecnun gezeñ?
Gezdiren (vay yavrum) aşkıyıñ derdi.
Cahilsin canından bezeñ
Gezdiren (vay yavrum) aşkıyıñ derdi.

İçinde bulunduğu ruh halini, sebeple sonuç arasında bağlantı kurarak izah etmeye çalışan Derdiçok da şu karşılığı verir:

Baba ben gazmam bosdanı
Yar giymiş mavı fıstanı
Bütün değer Albistan'ı
Benimki nazlınıñ derdi.

Oğlunun aklının akıp gittiğini gören baba da nahihat etmekten başka çaresinin olmadığını görerek şunları söyler:

Gurban olam ölum ohu
Ohursan olursun sofu
Ölum bu cehennem tohu
Gezdiren (vay yavrum) aşkıyıñ derdi.

Oğlunun da kendisi gibi okuyup hafız olmasını arzu ettiğini her fırsatta alenen söylemekte beis görmeyen Mehmed Efendi, bunu bir kez de şiirle dile getirmektedir.

Çorap almış dohumaya
Bülbül gibi şahımaya
Dilim tutmaz ohumaya
Gezdiren (benimki) nazlınıñ derdi.

Gerçekten de Derdiçok, başlamış olduğu hafızlığı tamamlayamayacak; ancak, aldığı eğitimle imamlık yapacak seviyeye erişecektir.

Baba oğlunun irticalen kaç kıta atıştıklarını bilemesek de elimize ulaşan yirmi kıtalık atışmanın son iki kıtasını da sizlerle paylaşarak, şiirdeki istidatları hakkında fikir vermek istiyorum:

Memmed'dir babayıñ adı
Çekilir gözeliñ dadı
Oğlum etme bu inadı
Gezdiren (vay yavrum) aşkıyıñ derdi.

Bu kıtada 'çekilir gözeliñ dadı' mısraındaki 'çekilir' kelimesi 'kaybolur' manasında kullanılmış olmalıdır. Bunu, yergi şiirinde övgü olamayacağı-

1 Asma yaprağı, üzüm asmasının taze filizi anlamına gelen teyek, bizim bu yörede; kabak, salatalık, acur, kavun karpuzun yapraklanmış haline de teyek denmektedir.

dan hareketle söylüyoruz. 'Kuyunun suyu çekildi' cümlesinde de aynı durum söz konusudur.

Derken, aldı sözü Derdiçok:

*Ara Derdiçoğum ara
Babam benim bahdım gara
Bir derdimi bin deftere
Yazdıran nazlımın derdi.*

Davranışının gerekçesini doğaçlama şiirle dile getiren babaya, oğlunun aynı üslup ve yöntemle cevap verdiğini görüyoruz. Baba öğüdünün kâr etmediği, Derdiçok'un hayatıyla ortadadır. Şöyle ki:

Derdiçok, genç yaşta Gülizar adında dul bir kadınla evlenir. Ve bu evlilikten Fâdıl isminde bir oğlu dünyaya gelir ama Gülizar'ın erken ölümüyle Fâdıl öksüz kalır. Derdiçok, bu defa da yine bir dul olan Fatik'le evlenir. Bu evlilikten de üçü erkek, altı çocuğu olur. Hayatında altı dul kadınla evlenen Derdiçok toplam yedi çocuk babasıdır.

Derdiçok, ömrünün son deminde, önce Hacı Fâdıl'ı, ardından da evli iki oğlunu kaybeder. Bu acılar karşısında dili bülbül, gözü ırmak kesilen Derdiçok daha bir yanık söylemeye başlayarak, dinleyenlerin içini yakan ağıtlar yakar:

*Ben gışa dutuldum bahar ayında
Coşkun sular gibi ahar âlarım,
Umudum yok yôsulunda, bayında
Hançeri sîneme çahar âlarım,*

*Bulur muyum'ola gezsem ovayı
Bulamadım guzulara devayı
Güçlük ile yaptığağı yuvayı
Veriñ gazma kürek yihar âlarım,*

*Gayrı gelmez umudcuğum kesili
Guzularım ana ile küsülü
İki şapka iki yelek asılı
Çihardır garşıma tahar âlarım.*

...

*Çifde yiğit verdim Efsus elinde
Babanın elleri galdı belinde
İki şapka anasının elinde
Evde oturamam gahar âlarım.*

*Dediçoğum yana yana gavrıldım
Kül oldum da yel esdikce savrıldım
İki gelin, çifd yiidden ayrıldım
Ciyerim ataşa yahar âlarım.*

Derdiçok genelde kendi ağıdını yakar. Bu ağıtlar yaşadığı acıların yüreğinde açtığı derin yaralar kadar etkili ve hüznüldür. Bir başka ağıdında da şöyle ağlar:

*Derdliyim âlarım yavru yitirdim
Ellerim goynuma sohar âlarım.
Hey ağalar ıssız eve girince
Virane gönlümü yihar âlarım.*

...

*N'oldu bilemiyom amanın'oldu
Felek yiğidimi elimden aldı
Fesinen püsgülü meydanda galdı
Bahar gözyaşını döker âlarım.*

*Ağlayı ağlayı gan oldu gözler
Yeter Derdiçoğum hatm'oldu sözler
Varamiyom eve anası sızlar
Oturur boynumu büker âlarım.*

Şairliği imamlığının önüne geçen Derdiçok, babasının isteği ile bir hayli ilerletmesine rağmen hafızlığı tamamlayamasa da ekmeğini, bu yolda aldığı eğitim ve edindiği dinî bilgi ile yaptığı imamlıkla kazanır. Acı dolu bir hayat süren Ömer Lütfü Pişkin, 'Gadir Mevla'm senden bir dileğim var/ Beni imamlıktan kurtar Yaradan' benzeri iç geçirmeleleriyle Balıkçıl, Maraba, Averen ve İğde köylerinin yanı sıra o vakitler Elbistan'a bağlı bir nahiye olan Yarpuz/Efsus'a (Afşin) bağlı Tanır köyünde imamlık yapar.

Ömer Lütfü, çocukluğunda başlayan bahtsızlığın, hayatının her ânına adeta iğne oyasıyla işlendiğini gösteren 'Derdiçok' mahlasını tam manasıyla hak eden bir şairimizdir. İstemediği bir mesleği sürdürmek durumunda kaldığı hayatta; hüznün, hasret, gam-kasavet, acı, ayrılık, yokluk ve gözyaşı namına her ne varsa hepsinden kısmetine düşeni fazlasıyla almıştır. Bu denli acımasız bir hayata sahip olan Derdiçok'un, gamlı gönlünü şenlendirmek için olsa gerek, fırsat buldukça güzel (ne hikmetse kızlara değil de) gelinlere güzelleme koşmalar söylediğini de görmekteyiz.

İşte birörnek:

*Gak gedek Ayrandede'ye
Gezek gözlerin sevdiğim.
Orda gövel ördek olak
Yüzek gözlerin sevdiğim.*

*Kocañ gelir sahınsana
Sağa sola bahınsana
Baş bâlayıp tahınsana
Tozak gözlerin sevdiğim.*

Mayıs deper beyaz baldır
İncinirsin yavaş galdır
Efkârın ne ise bildir
Yazak gözlerin sevdiğim.

Yumağı almış destine
Bilmem ki kimin kastine
Siyah perçem kaş üstüne
Düzek gözlerin sevdiğim.

Derdiçoğ'um çokdan duydu
Çokdan terkeleydi yurdu
Engeller araya gurdu
Duzak gözlerin sevdiğim.

Âşıkların güzelleri methetmek üzere söyledikleri güzelleme, Derdiçok'un yaşadığı muhitte, ilginçtir ki hoş karşılanmıştır. Düşünün bir kere: Tanır gibi bir yerde, derdi başından aşkın garip bir imam bir güzele koşma söylüyor ve de o köyde yaşamaya devam ediyor.

Ara Not:

Söz konusu koşmanın yakıldığı gelinin on bir oğlundan bir torunu benim çok yakın arkadaşım. Zaman zaman söz açıldıkça, 'Arkadaş, benim aklım almıyor. On bir oğlun ola da elin imamı sana türkü yaka. Ve bunu da herkes kabullene!' derdi.

Her ne kadar karşısındakilerin deyişleri elimizde olmasa da;

Derdiçok, başta Şeydâi Baba olmak üzere o devrin âşıklarından birçoğuyla karşılaşmış ve onlarla, kimin daha yetkin olduğuna işaret eden atışmalar yapmıştır. Bu kanaate, Derdiçok'un verdiği cevaplardan varıyoruz.

Şiirlerin bütününe baktığımızda kendi derdini dillendirmesinin yanında, toplumsal hadiseler karşısında, hak ve hukuktan yana tavır aldığını görüyoruz.

Derdiçok, şiirlerinde, halk şiirinin 8, 11 ve 15'li hece kalıbını kullanmıştır.

Babası Mehmed Efendi'nin yazdığı şiirler hakkında ise, - Derdiçok'la yaptığı atışma dışında - elimizde maalesef fazla bilgi bulunmamaktadır.

İçinde yaşadığımız bu bâkir coğrafya; sevip de sevdiğini söyleyemediği ölüp giden âşıkların yanı sıra, şair olup da şiirini bir sonraki döneme aktarmadan göçenlerin mezarlarıyla doludur.

Elbistan için söylenen 'Her üç kapının ikisinden şair çıkar' sözünden hareketle, 'Her üç mezardan ikisi şair mezarıdır' hükmünü vermek bana daha gerçekçi geliyor.

Büget köyünde bir düğünden dönerken zatürreye yakalanan Derdiçok, 1937 Ocak'ın ikinci haftasında Tanır'da vefat eder. Mezarı ikinci hanımı Fatik'in yanında, Tanır mezarlığındadır.

'Hepimizin derdi çok, Derdiçok hepimizin'. Büyük

balıklar küçük gölde yaşayamaz. Sözün darasını düşerek, haddelisini söyleyen Hayati Vasfieri, Âşık Hacı Yenerleri, Âşık Mahzuni Şerifleri, Abdurrahim Karakoçları, Bahaattin Karakoçları, Ahmet Çıtağları mahallî bir bölgeye hapsedecek olursak, ismi geçenlere haksızlık etmiş oluruz. Sahiplenmeden benimsemeyi bilmeliyiz. Güzellikler paylaşıldıkça çoğalır...

Prof. Dr. M. Fuat Köprülü, Derdiçok hakkındaki kanaatini; "1937 yılının ilk aylarında ölen Elbistanlı âşık Derdiçok da bazen asıl halk zevkine yaklaşan şiirleriyle âşık edebiyatının asrımızdaki son değerli mümessillerinden sayılabilir" şeklinde beyan ederken;

Arif Nihat Asya, Adana'da çıkardıkları Görüşler dergisinin ilk sayısında "Derdiçok zamanın en büyük halk şairiydi. Değeri Dertlilerle, Gevherîlerle, hatta Karacaoğlanlarla mukayese edilebilecek kadar yüksektir. Bu hükmü, mesuliyetini kabul ederek veriyorum." demektedir.

Derdiçok, otoritelerden "Çağımızın Karacaoğlanı" ünvanını kazanacak derecede güçlü bir şair olup birçok şiiri şarkı ve türkü olarak bestelenmiştir.

Ezcümle: "Bize düşen sahiplenme değil, sahip çıkmadır."

OZAN MİZANİ,

HAYATI VE EDEBİ ESERLERİ

Asıl Adı Taner Karataş olan Ozan Mizanî'nin hayatı, edebi eserlerine ilişkin bilgileri kendi ağzından dinleyelim.

“01.12.1965 Ardahan/Çıldır/Yukarı Canbaz köyü doğumluyum, evliyim, iki çocuk babasıyım. İstanbul’da ikamet etmekteyim. Şiir yazmaya yöremizin âşıklerini dinleyerek başladım. Köyümüze gelip giden âşıkların etkisiyle âşıklık geleneği ve şiirle küçük yaşlarda ilgilenmeye başladım. Lise yıllarında ise geleneğe ilişkin birçok kitap okuyarak kendimi geliştirmeye çalıştım. Yöredeki birçok âşık ağzı anlatıyı babam ve amcamdan öğrendim. Doğrudan yazmaya yönelmem yaklaşık 18 yaşından sonradır.

Şiir yazmamda; Kuzeydoğu Anadolu âşıklık geleneğinin önemli isimlerinden Çıldırlı Âşık Şenlik Baba'nın eserlerini hayatını ve hikâyelerini okumak ve eserlerini ezberlemek ve söylemek en etkili etken olmuştur. Takdirle örnek aldığım ozanlarımızın en başında gelen Şenlik Babadır. Şiirlerimi hece ve uyakla yazmamdaki etkenlerin başında yöresel geleneklerimizin ananelerimizin büyük payı vardır diye düşünüyorum.

Çıldırlı Şenlik Baba (1850–1913), Sabri Şimşekoğlu (1948–1990), İlhami Demir'i (1932–1987), kendime usta kabul etmeme karşın, şiirdeki gelişimimde İlkokul öğretmenim Fazıl Karabıyıkoglu ve Orhan Bahçıvan'ın çok büyük etkisi oldu. Mahlasımı da Orhan Bahçıvandan aldım.

Şiirlerimde değişik konuları işlemeye çalışıyorum. Kitaplarım: Deryadan Damlaya (Şenlikli Yüreklere) (2013), Deryadan Damlaya 2 (Anadolu'm) (2014), Saati Sevgiye Kurdum (2016), Bir Delinin Not Defteri 2018, Beşinci Mevsim (2020) dir. Hakkımda yazılan 1 bitirme tezi (2014) bulunmakta olup, 1 Doktora Tezi (2022) de devam etmektedir. Yaklaşık 25 Antolojide Şiirlerim Yayımlanmıştır. Bu bağlamda Âşık Edebiyatına bir katkı olacaksa bu beni çok mutlu eder ve çok sevinirim. Siz değerli edebiyat dostlarına saygılarımı selamlarımı sunarım”.

Adan Z'ye kız isimlerinin yer aldığı “Altın Kızlar”, 81 Vilayetimizi her bir kıtada tanımlayan “İl il Anadolu Destanı” adlı şiirleri Âşık, Ozan, Şairimizin kaynak eserlerinden sadece diğer iki tane-sidir. Günümüz halk edebiyatının âşık tarzı edebi eserlerini ustaca ele alan Değerli âşığımıza bundan sonraki hayatında sağlık ve afiyetler diliyorum. Daha nice eserleri okuyucularıyla buluşturmasını temenni ediyorum.

Ozan Mizanî İle Atışma

“ Geçti Gurbette”

Mizanî

Dilimde türküler gönlümde sevda,
Ömrüm böyle geldi geçti gurbette,
Saatim dakikam an'ım sınavda,
Düzenimi deldi geçti gurbette.

Âlimî

Kaderde yaş almak yokmuş sılada,
Ömrüm böyle geldi geçti gurbette,
Kederde pay almak varmış hayatta,
Hüzünümü saçtı geçti gurbette.

Mizanî

Hiç iyi olmadı fekle aram,
Kabuk bağlamadı bir türlü yaram,
Tevekkül eyleyip beklerken sıram,
Adımızı sildi geçti gurbette.

Âlimî

Bilmem ki bu halim, neyime yoram,
Saçıma ak düştü, sevdiğim karam,
Bir sıcak tebeşüm gönlüme haram,
Yadımızı döktü geçti gurbette.

Mizanî

Canım dediklerim bir bir el oldu,
Gözlerimin yaşı aktı sel oldu,
Ne tomurcuk açtı nede gül oldu,
Bağım, bahçem soldu geçti gurbette.

Âlimî

Elim, obam neyim varsa yel aldı,
Varım, yoğum her ne ise hâl oldu,
Konuş desem dilim sustu, lâl oldu,
Saçım, başım yoldu geçti gurbette.

Mizanî

Duman eksilmedi garip başımdan,
Yaz görmedim boranımdan kışımıdan,
Özümü yandırdım öz ataşımdan,
Gelen baktı güldü geçti gurbette.

Âlimî

Yavan, lezzet alamadım aşından,
Hazzetmedim toprağından, taşından,
Yayan kaldım, koşamadım peşinden,
Hayat geldi, yıktı geçti gurbette.

Mizani

Mizani böyleymiş senin kaderin,
Günden güne artar, derdin kederin,
Bu zalim gurbetin yarası derin,
Lime lime böldü geçti gurbette.

Âlimî

Âlimî'yim hele bitmez seferim,
Günü gelir bu dünyadan göçerim,
Kalem yazmaz, daha neler çekerim,
Hayatımdan koptu geçti gurbette,

HUZURUN BİR YOLU DA HALİNE MÜNASİP BİR HAYAT YAŞAMAK

İcra ve İflas Kanununun 82/12 maddesinde; “Borçlunun haline münasip evi haczedilemez “hükmü vardır. Borçlunun haline münasip evi demekle, kişinin sosyal ve ekonomik durumuyla orantılı ailesinin ihtiyaçlarına uygun olması anlamındadır. Eğer borçlu haline münasip evden daha lüks bir evde oturuyorsa satılır, haline münasip bir ev parası kişiye verilir.

İcra ve İflas Kanunundaki haline münasip ev kavramı bende haline münasip bir hayat yaşamayı çağırıyordu.

İnsanlar haline münasip hayat yaşamayıp; kazandıklarından fazla harcarsa, olduklarından daha zengin görünmeye çalışırlarsa, bilgilerinden fazla âlim geçinmeye uğraşırlarsa ciddi sorunlar yaşarlar.

İnsanların olduklarından zengin, bilgili, makam sahibi görünmeye çalışmaları başkalarının ilgisini, onayı kazanmaya yöneliktir. Kendi öz değerine inanmayıp güvenmeyi “el âlem ne der”in peşinden gidenlerdir.

Sohbetlerini beğendiğim rahmetli Sabri Tandoğan abimiz bir komşusunun halini anlatmıştı.

“Bir komşumuz araba almıştı. Araba, aylarca kapının önünde bekledi. O sokaktan kirli bir su geçiyordu. Her geçen araba o kirli suyu duran arabanın üstüne sıçratıyordu. Bir süre sonra araba, sanki yıllarca kullanılmış, bir kenara atılmış hale gelmişti. Bir sabah evden çıkarken komşuya sordum: “Neden arabayı kullanmıyorsunuz, bir hukuki durum mu var?” dedim. Yanıma yaklaştı, parmaklarını uc uca getirdi, “Sabri Bey,” dedi, “benzin alacak para yok. Hanım istedi diye aldım. Hanım günlerinde arkadaşlarına mahcup oluyormuş... ‘Alalım, bir kenarda dursun, ben yine dolmuşla gelir, giderim’ demişti. Olay bu.” dedi. Bizzat şahit olduğum bir durum bu...”

Bir hizmet içi eğitim programı nedeniyle deniz sahilinde bir otele gitmiştik. Bir akşam tek başıma deniz kenarına oturdum denizi seyrediyordum. Dalgaların sesini duyup iyodunu kokluyordum. Birden otelin güvenlikçisi yanıma geldi. Biraz konuşunca “Abi, Cumhurbaşkanı bize bir güzellik yapar mı?” dedi. “Nasıl” dedim. “Yani bu kredi kartı borçlarına bir af getirir mi?” diye sordu.

Kredi kartları ilk çıktığında herkese vermezler gelir durumuna göre değerlendirilir ya verilmezdi. Şimdi herkes alıyor. Hesapsızca yapılan harcamalar sonucunda intiharların, boşanmaların, cinayetlerin sayısı her geçen gün artıyor.

Güvenlik şirketi olan bir arkadaşım güvenlik çalışanların çoğunun maaşı kredi kartı nedeniyle hacizde olduğunu söylemişti.

Reklamlarla kışkırtılan istekler, hesapsızca yapılan tüketicilik velhasıl haline münasip yaşanmayan hayatlar hangi kim bilir trajedilerin adresi oluyor?

Bakıyorsun adam asgari ücretle çalışıyor. Evinde içecek çorbası yok ama elinde son model akıllı telefon taşıyor. Neden çünkü başkalarının var, benim niye olmasın diyor. El âlem ne der diyor. Beni yoksul görürler, önemsiz görürler diye bunu yapıyor. Hani “Ata nal çakıldığını görmüş kurbağa da ayaklarını uzatmış” derler ya, onun gibi.

Eskiden haline münasip hayat yaşamayanlara “Halini bilmez, Hasan Dağına oduna gider.” “Oturduğu ahır sekisi, çığırdığı İstanbul türküsü...” “Çöplükte yatıp veziriazam rüyası görünmez.” “Sen garip bir çingenesin neyine gerek gümüşlü zurna?” diyerek ayıplanırdı. Çam sakızı çoban armağanı tabiri ile kişinin haline münasip bir hediye vermesi anlaşılırdı. Kişi yoksulsa varlıklı insanlar gibi değeri yüksek armağanlar veremez. Onun armağanı küçük bir şeydir. Ama taşıdığı değer büyüktür. Davranışı da takdire şayan, diye düşünülürdü.

Günümüzde tükettiğin kadar modernsin, insansın, önemlisin anlayışı kişilerin haline münasip bir hayat yaşamasının önüne geçiyor. İslam kültüründe yer alan tevekkül, kanaat gibi hasletler içimizden silindiği için kişiler haline münasip hayatı yaşamak istemiyor. Oysa eskiden Anadolu insanı “Ağılda kuzu doğunca, yaylada otu biter.” “Allah deldiği boğazı aç koymaz.” der, rızık konusunda tevekkül gösterirdi. Gösteriş amaçlı her davranışı riya ve görgüsüzlük olarak görürdü.

Huzuru yakalamanın en önemli yolundan biri de halimize münasip hayat yaşamaktır, unutmayalım.

YÜZ BİNLER İÇİNDE YALNIZLIK

Yaşadığı şehirde yüz binler yaşıyor, çevresinde koşuşturan bir sürü insan... Kalabalıktan bıkmıyor, trafikte nefes alamıyor. Parkta, kafelerde, lokantalarda oturacak yer yok. Stadyumda on binlerce kişi maç seyrediyor, otobüste yer bulamayıp ayakta gidiyor. Okullar, hastaneler, vapurlar, çarşılar ve daha niceleri... Ama ne oluyor, insan kendini neden yalnız hissediyor, daha doğrusu bu hengâmede neden yalnızlık çekiyor? Bu tuhaf bir durum değil mi? Biri size yalnız kaldım derse ne anlarsınız?

Çocukları yuvadan uçmuş, eşini kaybetmiş, akrabaları göç etmiş, çevresi boşalmış ondan yalnız kalmış değil mi ya da akrabaları kalmamış eski günleri özleyorsa, anılarını kimse dinlemiyorsa "bizim zamanımızda" deyince çocuklar, torunlar "geç onları" diyor veya teknolojinin getirdiklerine uyum sağlayamıyorsa yalnızlık gelip oturmuştur yüreğine.

Ben de çevremden gördüklerimi anlatıp yorumlayarak onlara yardımcı olmak istiyorum. Bize düşen gözlemlerimizi aktarmak... Yalnızlığın ortak tanıtıcısı, insanın en temel psikolojik ihtiyaçlarından olan bağlanma, bağlılık, aidiyet, birliktelik, yakınlık gibi duyguları hissedememek.

Değerli şairimiz Gülten Akın'ın Yüksek Evde Oturanların Türküsü isimli şiiri tam da bunları anlatıyor.

*Evleri yüksek kurdular
On bin basamak merdiven
Bakışlar uzakta kaldı
Uzakta kaldı dostluklar.
Sular aşağıda kaldı
Aşağıda kaldı ağaçlar.*

Ben de diyorum ki komşuluklar, çocukların sokak oyunları, hanımların bahçe muhabbeti, ikramlaşmalar, eksik olanı komşudan istemek, pişenden bir tabak göndermek, birlikte yemek içmek, derdine ortak olmak çok uzakta kaldı. Yüksek evlerimize hapsoldük ne komşu kaldı ne tanıdık. Ortak giderden başka ortak noktamız kalmadı.

Komşularımızı asansör zorunluluğu olmasa göremiyoruz. Bayramlaşmaları mesaj atarak yapıyoruz. Bu teknoloji bize ne getirdi bizden ne götürdü bunu tartışacak değilim ama insanlar arasındaki yüz yüze sıcak irtibatı bitirdi bence.

Dağlık bir kasabaya halk pazarının olduğu gün gitmiştim. Pazar çok kalabalıktı. Alışveriş edenlerden çok, güzel giyimli kız erkekler vardı etrafta. Alışveriş etmeyip arkadaş grupları ile konuşup şakalaşılıyor, birbirine arkadaşlarını tanıtıyorlardı. Dikkatimi çekti bu durumu sordum belediye başkanına. Başkan: Hocam gençler birbirini ancak burada görüp tanıyor, dedi.

İşte yalnızlığı böyle yenmiş, her biri ayrı yerlerde yaşayan insanlar.

Köyden kırdan şehre geçen insanlar ne yapıyor? Yalnız mı kalıyor, başka bir yol mu buluyorlar?

Köyünden gelenlerle aynı mahallede oturuyorlar. Şurada Bertizliler, şurada Çerkezler, şurada Muşlular gibi... İstanbul, Ankara, İzmir, Adana gibi büyük şehirlerde de durum böyle. Bu birliktelik ne sağlıyor? Yalnızlık hissetse bile çalacağı bir kapı buluyor. Yalnızlığı bayramda, düğünde, cenazesinde daha az hissediyor.

Peki, ne yapmalı yalnızlıkla başa çıkmak için;

1. Anlamlı bir hayat sürmeli,
2. Yeni hobiler edinmeli,
3. İnanç bağlılığı olmalı,
4. Dengeli bir sosyalleşmesi olmalı
5. Kitap, edebiyat, kültür, gezi gibi etkinlik gruplarına katılmalı.
6. Yardım kuruluşlarında görev almalı.

Havayi Abdal (Tacettin ÇETİN)

İSTİYORUM

Yunus'un torunu ulu ozanlar,
Diyeceklerim var söz istiyorum.
Dertli'nin şeytandan ari gördüğü
Derdimi dökecek saz istiyorum.

Mahzuni Şerif 'in şehrinden geçtim.
Boz bulanık Ceyhan Nehri'nden geçtim.
Karakoç Baba'nın suyundan içtim.
Onu takip eden iz istiyorum.

Gündüz hayalinde gece düşünde,
Ela gözlü bir dilberin peşinde,
Her dizesi henüz on beş yaşında,
Karac'oglan gibi naz istiyorum.

Ferman padişahın olsa ne yazar.
Avşar'ın Dadal'ı, oyunu bozar.
Köroğlu kır atla dağları gezer.
Çamlıbel 'de çöken diz istiyorum.

Hatayi'mi hal çağında gördüler.
Pir Sultan'a darağacı verdiler.
Nesimi'ye kanlı divan kurdular.
Darına duracak öz istiyorum.

Dedim Selvi kimdir, dedi aşkımdır.
Dedim Emrah kimdir, dedi düşkündür.
Dedim Erzurum ne, dedi köşkümdür.
Dedim bir el ver, tez istiyorum.

Gam kasavet gelmiş Ruhsati cana.
Seyrani sözleri ışıktır bana.
Kerem de müptela Aslı narına.
Beni de yakacak köz istiyorum.

Kara toprak diyor sazının teli.
Aşmış nice uzun ince engeli.
Gönül gözüyle gören Veysel'i.
Gönülden göreceğ göz istiyorum.

Reyhani düşmüştü sevda tor'una.
Aşkın kitabında kalsın yarına.
Sümmani yazılmış bir kenarına.
Havayi Abdal'ı yaz istiyorum.

Necmettin ÖZEL

SUR VE KANDİL

Bir kandil yak
Sur diplerinin zifir gecelerinden
Bahtını arayanları avutacak
Bir kandil yak
Işığı sabaha kalacak

Bir ışık yak
Sonsuz ümidin kaynağından
Şehrin camlarında kaybolmadan son kızılıklar
Bir ışık yak
Karanlığa gömülmeden derin yalnızlıklar

Bir ışık yak
Surun öte yüzünde
Yağlı-ballı kumpasları bozacak
Karanlığın en baba magandalarını
Aydınlığın Zerdüştlerini
Aydınlatacak

Bir kandil yak
En kara gecelerin katranından
Bahtını arayanların bahtına
Batan günün ardından.

İsmail OKUTAN

BOŞ MEZAR

Şehrin tepesinde kurulmuş eski mezarlıkta yer kalmamıştı. Özel kişiler için ayrılan bir yerde parasını ödeyerek en tepe noktada, en güzel manzaralı yerden bir mezar yeri satın aldı kendine. Ölmeden önce mezarını yaptırmak istiyordu. Yerini görmek ve mezarı kazdırmak için işçilerin yanına geldi. Üstüne bulaşan tozları silkeleyip orada bulunan bir taşta oturdu:

“Böyle işte Eymen Efendi,” dedi kendi kendine. “Böyle işte, dünyanın sonu bu mezardır sadece. Kim, neyi koyabildi ki bu mezara? Ben o kadar zenginim, o kadar zenginim sanki neyim kalacak bu mezardan başka, o da bir gün silinir gider yer-yüzünden.”

Sonra kalktı mezarlığın derinliklerinde yürüdü. Sonra çıkış kapısına geldi. Mezarını kazanlar işlerini bitirmiş gitmek üzere toparlanmışlardı. Cebinden çıkardığı bütün parayı onlara dağıttı.

“Ben bu dünya üzerinde hayatın derinliklerindeyim. Ne zaman çıkacağım gün yüzüne. Sabahın sessizliğinde uyandığımda gece bitmiyor benim için. Hep içime çekiyorum gecelerin gamını.” diye düşündü. “Ey dünya sana bakıyorum kendimden, bazen senden kendime bakıyorum! Ben bu hayatta bu büyük servetten başka ne biriktirdim, başka ne kazandım?”

Ondan daha zengin adam yoktu Beyrut'ta. Malının, servetinin haddi hesabı yoktu. Zenginliği tüm ülkede konuşuluyordu. Ama o har vurup harman savuran, hesapsız kitapsız yaşayan şımarık bir zengin olmadı hiçbir zaman. Hep görgülü, gölgeli, ağır başlı, düşünceli bir insan görünümü veriyordu bakarken. Mütevazı ve mütefekkir bir adamdı.

Dağın tepesinde gökyüzüne yakın bir yerde beyaz bulutlar birbirleriyle dans ederken o gün Beyrut'un kuzeyinde bulunan şehre nazır tepeye helikopteriyle çıktı. Şirketlerinin, fabrikalarının başına koyduğu güvenilir çalışanları işlerini takip ederken o bugünlerde başka bir şeyle ilgileniyordu. Beyrut'un en tepe noktasında bütün şehre nazır bir yere bir mezar yaptırmıştı kendine. Şehri tepeden bakarak temaşa ederken içinde nedensiz ve buruk bir boşluk oluştu.

“Bu kadar mal, mülk yeter bana. Bundan sonra iyilikte yarışmalıyım ben. İyilik, güzellik ve yardım çalışmaları yapmalıyım artık.” dedi ağır ve sakin bir sesle. “Beni kurtaracak olan da budur sadece.” diye ekledi sonra.

Hayat buydu işte. Bir taraftan ölüm düşüncesiyle kendine mezar yeri yapıp hazırlık yaparken bir taraftan yeni iş bağlantıları kuruyor, yeni yatırım planları, yeni görüşmeler, yeni hedefler belirliyordu.

Ertesi gün Avrupa seyahatine çıkmak için hazırlıklarını bitirdi. İçi kıpır kıpır oluyor, nedensiz, tarifsiz bir duygu, belli belirsiz bir sevinç doğuyordu

içinde.

Seyahatten dönerken uçağı bir anda bir türbülansa girdi. Birden sağa sola yalpalıyor, havada rüzgârın önünde kâğıt uçak gibi uçup gidiyordu. Pilot, ne kadar uğraşsa da rotasını düzeltmedi, uçak döne döne inişe geçti. Sonunda denizin mavi sularına düştü.

Günlerce, aylarca aradılar ama bulamadılar. En modern, en gelişmiş, en donanımlı ekipler getirdiler çalışma yaptılar, ne yaptılarsa fayda vermedi. Bütün akrabaları, devlet yetkilileri sevenleri oradaydı. Uzunca bir süre denizin altını aradılar, taradılar, sonunda uçağın enkazına ulaştılar. Herkesin yüzü güldü, sevinç naraları atanlar oldu fakat onun cesedi yoktu enkazda.

Milyonlarca lira para harcandılar fakat yine bulunamadı onun cesedini. Ortadan kaldırılmıştı sanki? Bütün servetini harcasalar yine de bulunmazdı sanki. Katil balinalar mı parçalayıp yedi? Yoksa mercan kayaların dar boşluklarına girip kayıp mı oldu? Bilemedi kimse?

Sonra biri merakla bekleyip duran üzgün kalabalığa bakıp konuştu: “Üzülmeyin,” dedi aslında yeis dolu bir sesle konuşuyordu. “Üzülmeyin, dünyada yaşadığı gibi yine mercanların arasında kayboldu, mezarı boş kaldı diye üzülmesin kimse. O tepenin başındaki toprağa değil ama suya gömüldü, yine zenginliklerin içinde kaldı.”

“Para pul hepsi boştu, hepsi yalandı, ölüm ise gerçektir.” dedi bir başkası. O da zaten bunu düşündüğü, bunu anladığı için önceden mezarını yaptırmıştı. “İnsan ne kadar garip bir varlıktır. Öldükten sonra mezarı tepede olsa ne olur, çukurda olsa ne olur. Mezar yerine okul, hastane, köprü, yol yaptırsaydı keşke.”

Keşke bu kadar servet yerine onu seven, ona dua eden kimseler kalsaydı ardından,” dedi bir diğeri. “Her şey abartı ve seraptan ibarettir dünyada, yalnızca ölüm gerçektir, ölümün ötesi gerçektir, hiç bir abartı içermez orası. Hiç bir yalan girmez mezara.”

Boş mezara onun birkaç eşyasını koyup kapattılar. Başına da en güzelinden, en görkemlisinden mezar taşı yazıp yaptırıldılar.

“Dünya böyledir işte,” dedi başka birisi orada. “Dünya böyledir işte, o kadar zengin olabilirsin ama sonunda mezarını bile dolduramadan gidersin buradan.”

“URMU GÖLÜ”NE AİD BAYATILAR*
(HOYRATLAR)

Kim qoyub adın, Urmu?
Suyun lilmi, duru mu?
Sen Tebrizin gözüsen,
Gözün yaş mı, quru mu?

Urmu, suyun duzlu mu?
Dibin daşlı, qumlu mu?
Yaşılbaşın baş vursun,
Şoran suyun buzlu mu?

Men aşiq susuz gölüm,
Her gölden ucuz gölüm.
Durnaların gelmedi,
Qan ağla, ucsuz gölüm.

Su gelmeyir bu yazdan?
Su mu verək Araz'dan?
Derdin ele çoxdur ki,
Qan ağlaram bir azdan.

Hüseyin ÇOLAK

UÇURUMDAKİ ÇİÇEK

Telaşlarını güneşe çıkarma artık
Yorgun baharlar için
İnce bir özleyiştir çiçek
Ah benim yamalı gömleğim yalınayak ülkem
Nereye düşer acıların doğusu
Ne tuhaf İbranice bir dilde ölmek

Ses kesmez yalnızlığı
Yalnızlığı bölen yalnızlıktır yine
Her savaş kendi cinsiyledir çünkü
Ne zaman kaburgamı yoklasam
Hep o eski ağrılar bu yeni çölyak
Kimdedir bunca acının telif hakkı
Kim alır yakılan gemilerin ahını böyle giderayak

Bak bir zaferden daha dönüyor yalnızlık
Yine karıştı tenine günahın teni
Pencere önlerinde mücmel acılar
Bir turna tufanına kurban ettin sesini
Bilir misin bir nehri neden uyku tutmaz

Onarmaya kalkma kırılan bir geçmiş
Susarak kaç yangını söndürebilir insan
Bir ırmağı ağlarken gördüm ben
Yıkılmayı göze alan ahşap bir köprü
Teselli ediyordu onu taammüden

Kusursuz acıları var kalbinin
Her gece mezata çıkarır arz-ı mev'ûdu
Ceylan gözünden tanır avcuyu da
Derviş sıyırılmaz kulluğundan toyluğu
Kefen ki en çok tabuta fısıldar
İnsan zıyanın kardeşidir hüsrânın çocuğu

Sustun, incirin ve zeytinin hatırına
Göğsüne kaç güvercin sığardı kaç kuğu
Uçurumdan düşerken tutduğum son çiçektin
Ben unutsam kalbim unuttur mu bunu

DEĞMESİN ÖLÜM KORKUSU ÇOCUKLARA

Neden bilsin çocuklar kara toprağı?
Neden bilsin onlar ölüm acısını?
Umut dolu gözlerle baskınlar hayata.
Değmesin ölüm korkusu çocuklara...!

Bitirin bitmek bilmeyen hırsınızı.
Bitirin anlamsız savaşlarınızı.
Hakkınız yok geleceğı karartmaya.
Değmesin ölüm korkusu çocuklara...!

Kirletmeyin çocukların dünyasını.
Bırakın artık şu sen-ben kavgasını.
Dokunmayın bugünlere, yarınlara...
Değmesin ölüm korkusu çocuklara...!

Hiçbir çocuk bilmesin acı açlığı
Bilmesin savaşı, yokluğu, kıtlığı...
Huzur verin küçücük dünyalarına.
Değmesin ölüm korkusu çocuklara...!

ELBİSTAN ŞEHRENGİZİ

Gariplik Tepesi'nden sana nazar eylerim
Yadıma düştüğünde şen türküler söylerim
Seni payitaht seçmiş Dulkadirli beylerim
Bağrımın sol yanında atanımsın Elbistan!
Kem gözden sakındığım vatanımsın Elbistan!

Aktıkça Ceyhan Nehri, gamzelerin nemlenir
Düneye dair ne varsa yüreğinde demlenir
Kırpiğinin ucunda gözyaşların gemlenir
Gün tükenirken gökte batanımsın Elbistan!
Bereketli ovanla vatanımsın Elbistan!

Şar Dağı yücesinde rüzgâr tarar saçını
Neşeni neşem saydım, acım bildim acını
Bu yurda kurban ettin erkeğini, bacını
Hain işbirlikçiye çatanımsın Elbistan!
Alperenler diyarı vatanımsın Elbistan!

Sana gıptayla bakar Binboğ'a'nın yücesi
Bu kadim topraklardan gelmiş geçmiş nicesi
Dudaklarımı yakar hasretin her hecesi
Gönlüme sonsuz sürur katanımsın Elbistan!
Ozanların membaı vatanımsın Elbistan!

Toprağında saklıdır tarihin hafızası
Gönlüm ipekböceği, Ulu Cami kozası
Senden ayrı kalmaya yok yüreğin rızası
Gönlümün döşeğinde vatanımsın Elbistan!
Halayınla, sazınla vatanımsın Elbistan!

Gurbete düşenlere, ateş-i suzansın sen
Adalet kürsüsünde şaşmayan mizansın sen
Dostlarına nevbahar, düşmana hazansın sen
Düşerken, ellerimden tutanımsın Elbistan!
Karakoç kardeşlerle vatanımsın Elbistan!

Her ne eksen yetişir Elbistan Ovası'nda
Çiğerler bayram eder o munis havasında
Nice doyumsuz lezzet saklıdır tavaşında
Ne zaman darda kalsam yetenimsin Elbistan!
Cıvıklama, paçanla vatanımsın Elbistan!

Şairler yatağısın, ilhamsın nicesine
Bir taşını deşişmem altının külçesine
Vilayetlik yaraşır Maraş'ın ilçesine
Gül misali bahçemde bitenimsin Elbistan!
Bülbüllere aşıyan, vatanımsın Elbistan!

Gönül seyrangâhından her gelen bakıp geçti
Zamanın oluşundan asırlar akıp geçti
Uzağına düşeni hasretin yakıp geçti
Çok zamandır burnumda tütenimsin Elbistan!
Odumu tutuşturan vatanımsın Elbistan!

Bedenimi sürüdüm, gözlerim sende kaldı
Ayağımyı götürdüm, izlerim sende kaldı
Hâlâ çözemediğim gizlerim sende kaldı
Bülbül gibi şakıyıp ötenimsin Elbistan!
Canımı adadığım vatanımsın Elbistan!

Hikmet ELİTAŞ

YUNUS'A GÖTÜRSÜN

İlgıt ilgıt yeller bizi
Alıp götürsün Yunus'a.
Nefes nefes içimize
Dolup götürsün Yunus'a.

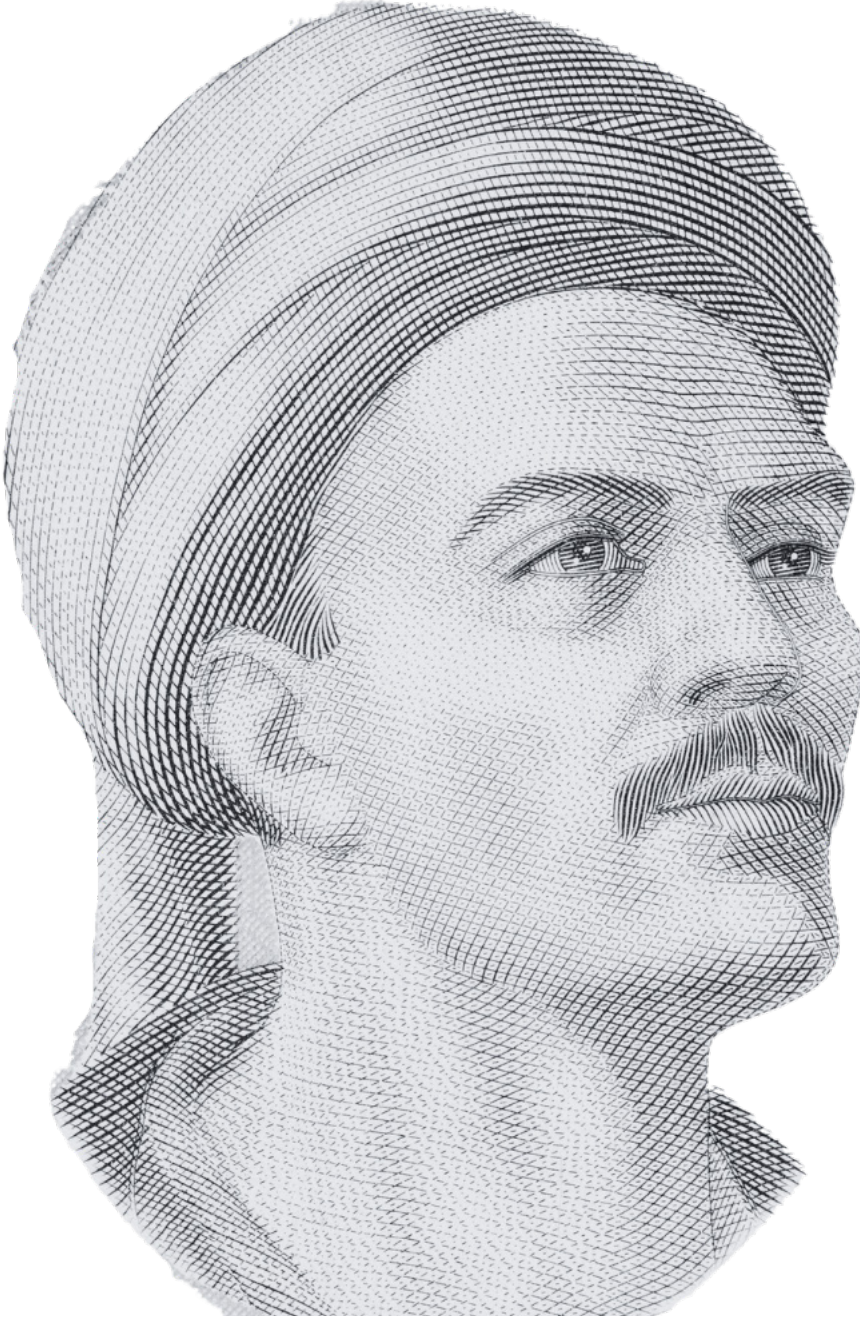
Ahım asumana çıktı
Aşk odu sinemi yaktı
Bir tenhada seher vakti
Gelip götürsün Yunus'a.

Giymişim aşk önlüğümü
Unutmuşum kimliğimi
Yitirdiğim benliğimi
Bulup götürsün Yunus'a.

Ben olayım yâre kirman
Ol canandır, cana derman...
Duman duman aşkla harman
Olup götürsün Yunus'a.

Yaklaşırken yolun sonu,
Terk etmeden yolcu hanı
Öfkeyi, kavgayı, kini
Silip götürsün Yunus'a.

Yürek bürünse sırcaya,
Umudum dönse gerçeğe
Sevda sevda bin parçaya
Bölüp götürsün Yunus'a.

SİSTEMİN DIŞINA İTİLEN BİREYLER

Yazımın amacı sık sık kendime yaptığım öz eleştirilerin bir benzerini içinde yaşadığım topluma da yapmaktır. Mademki öğretmenin işi insanlardır, toplumdur, öyleyse gördüğü kanayan yaraya çare araması gereken de yine öğretmen olacaktır. Yazıma seçtiğim başlık "Sistemin Dışına İtilen Bireyler" de bu yaraya aradığım çarenin yardım çığılığıdır. Basitten karmaşığa doğru gitmek gerekirse, eğitim sisteminin dışına itilen bireylerin kademeli olarak çalışma sisteminin, hukuk sisteminin ve en nihayetinde toplumsal hayatın dışına itilen bireyle dönüşmesi kaçınılmaz bir durumdur.

Söz konusu sıkıntıyı tek bir sebep ile izah etmeye çalışmak acemi ve olgunlaşmamış bir değerlendirmeye olacaktır. Elbette ki sosyolojik, psikolojik hatta genetik birçok farklı etmen vardır; fakat parçalanmış aileler bahsi geçen bireylerin ortaya çıktığı en yaygın ortamlardır. Bugün bakıldığında okula uyum sağlamakta, programa ayak uydurmakta ve kurallara itaat etmekte zorlanan, disiplin kurullarının görüşmelerine sürekli olarak konu olan, maaless zaman zaman örgün eğitim sistemi dışına çıkmak/çıkarılmak zorunda kalan/kalınan öğrenciler ekseriyetle parçalanmış ailelerin çocuklarıdır.

Kısacık eğitimcilik yolculuğumda hayatına dokunmaya çalıştığım birkaç öğrenci kardeşimi, öğlumu, kızımı (isimlerini anonim tutarak) örnek verip sorular soracağım:

Gözlerinin önünde gerçekleşen olaydan şok oldu. Sesi duyanlar yetişene kadar kendini unutup küçük kardeşinin gözlerini kapatmak zorunda kalan bir oğlum, 10.sınıfta yaptığı yaramazlıktan dolayı disiplin kurulunda ne ceza almalı?

11.sınıfa kadar okula devam eden yetenekli bir kızım, resamlara ve karikatüristlere çalışmalarıyla taş çıkarırken, bir defa erkek arkadaşlarının da bulunduğu arkadaş grubuyla kafede oturdu diye okuldan alınması doğru mu?

Öğretmen olmanın en acı en çaresiz yanı: bunca trajediye en yakından tanık olup, hiçbir şekilde müdahale edememek, hiçbir şeyi düzeltemeyip seyirci koltuğunda bırakılmak olsa gerek. Kendi oğlun, kızın, kardeşin gibi gördüğün hayatına dokunduğun fidanların kuruyup solmasına engel olamamak çaresizlik merdiveninin çok yüksek bir basamağı...

Saygı duyduğum bir ağabeyime, bir idareci büyüme meslek hayatımın ilk yıllarında bir mesele için: "Bu da bizim sorumluluğumuz, bir şeyler yapmalıyız." dediğim zaman, bana verdiği cevap durumun özeti aslında: "Yetkisiz sorumluluğun adıdır öğretmenlik. Sen de göreceksin kardeşim"

Keşke öğrencileri değil de asıl suçlu olan ebeveynlerini verebilsek disiplin kuruluna, keşke öğrencilere uygulanmadan önce aile kurmak isteyenlere zorunlu olsa ölçme- değerlendirme teknikleri, keşke AKY (Aile Kuracaklar Yeterlilik) testi ile seçilse anneler ve babalar.

Mehmet
GÖZÜKARA

İKRAR

ŞİİR

Kültür Bakanlığı Kalem Halk Şairi Mehmet Gözükara'nın İkrar adlı bu eserindeki şiirleri, aşk vurgunu olan yaralı kalplere tercüman oluyor. Maşukun âşiğâ yaşattığı hasret, vefasızlık, zulüm, tegafül etme, ahde vefa göstermeme gibi türlü cefalar karşısında âşiğin ruh hâli orijinal imgelerle "sitemli mısralara" dökülüyor. "Makbuldür âşiğin Gözükara'sı" diyen Mehmet Gözükara, aşk şiiri vadisindeki gözü karalığını gösteriyor bu şiirlerinde.

Sen yeni kaynamış berrak pınarsın

Ovada selvisin, dağda çinarsın

Arada sırada beni sinarsın

Kim demiş yanamlar tütmez Dilara

mısralarında olduğu gibi modern çağların; beton duvarların arasına hapsolmüş; siyasi, ekonomik, sosyal sorunlardan bunalmış insan ruhuna pınar serinliğinde, çınar gölgeğinde taze bir nefes olmaya namzet şiirler bunlar.

Mehmet Gözükara'nın şiirleri bestekârlar tarafından revaç görmektedir. Bence bunun en önemli sebebi şiirlerindeki beste için gerekli olan zengin ahenk ve coşkun lirizmdir. Gözükara, şiirlerini şiirin sağlam kolonları olan hecenin kalıpları üzerine inşa ederken duraklar ve ustaca oluşturduğu kafiyelerle şiiri havalandırmaktadır.

Yine akşam oldu yine sen yoksun

Beni yer bitirir uzun geceler

Gel ki odam nergis, menekşe koksun

Sensiz çekilmiyor hazin geceler

Mısralarında olduğu gibi şiiri okurken içindeki gizli melodiyi hissedebiliyoruz. Mehmet Gözükara, kalem halk şairi olarak aydın ile halk arasındaki dil, zevk ve kültürel farklılıklardan doğan makas aralığını azaltan Abdurrahim Karakoç'un varisidir. Gözükara, halk şiirinin gür ve duru kaynağından beslenerek güzel Türkçenin yalın güzelliğiyle yazdığı özgün şiirleriyle Türk halk şiiri geleneğini çağın idrakiyle bütünleştirmeyi başarmış, halkın zevk ve sanat anlayışını aydın kesime yaklaştırmış ve böylece geniş bir kesime hitap edebilmiştir.

Ramazan Avcı

ışık...

Mehmet GÖZÜKARA

İKRAR

ŞİİR

Mehmet
GÖZÜKARA

İKRAR

ŞİİR

Elbistanlı yazar-şair Mehmet Gözükara'nın 15. kitabı İKRAR (şiir) Ark yayımlarından çıkarak edebiyat dünyasında yerini aldı.

UŞK

UĞURLU

SÜRÜCÜ KURSU

Uzun yolun kıyası

0344 413 74 84

0532 551 98 13

0546 551 98 13

Malatya Caddesi
Gür Sokak
Demir İşhanı Kat 3
No.2/7 ELBİSTAN

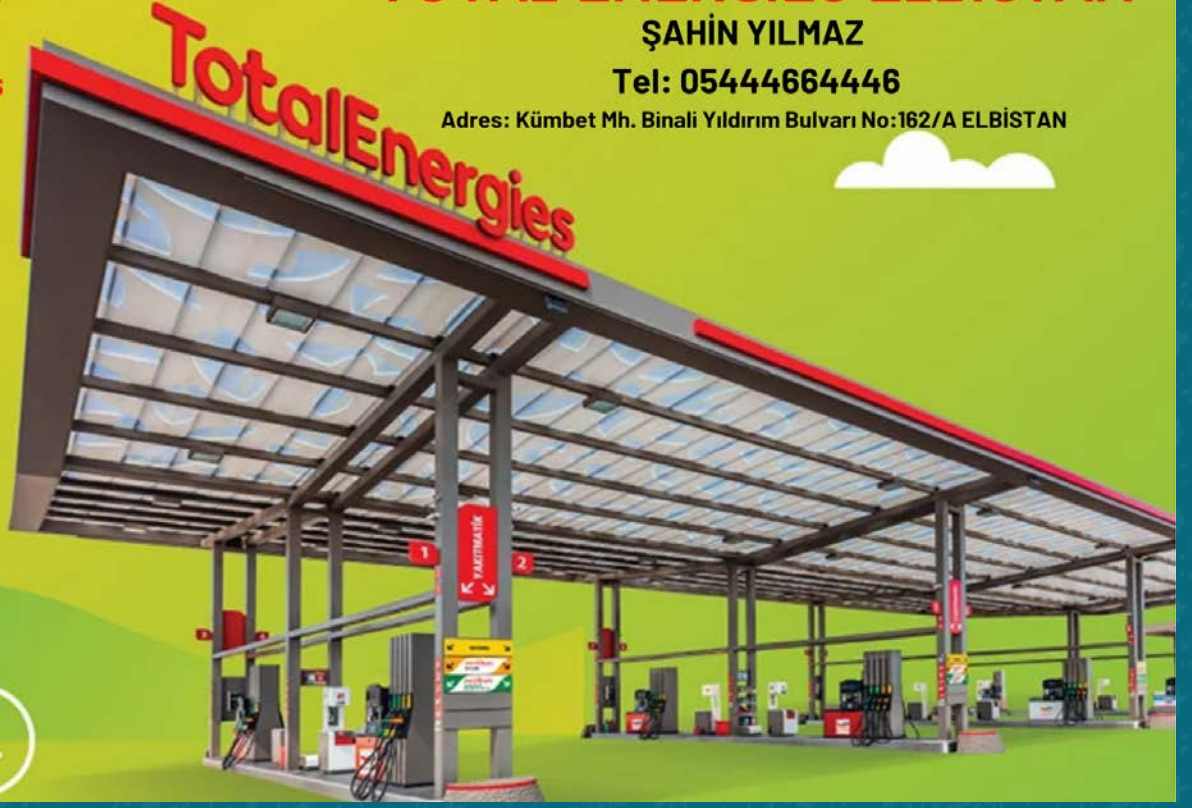

TOTAL ENERGİES ELBİSTAN

ŞAHİN YILMAZ

Tel: 05444664446

Adres: Kümbet Mh. Binali Yıldırım Bulvarı No:162/A ELBİSTAN

YILMAZ GALERİ

ŞAHİN YILMAZ

05444664446

ADRES: Kümbet Mh. Binali Yıldırım Bulvarı No:162/A Elbistan

3023-6886